Ушбу сонда: 2 ЎТА МУҲИМ ВА МАСЪУЛИЯТЛИ ВАЗИФАЛАР ОЛДИДА 4

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ. ОЛИЙ БАХТ

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2004 йил 10 феврал, сешанба № 22 (1655)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Ҳеч ким жамиятимизда ўзини ёлғиз сезмаслиги, ҳеч ким эътибордан четда қолмаслиги лозим.

Халқимизга хос бўлган меҳрибонлик, бағрикенглик, каттага ҳурмат, кичикларга иззат каби эзгу фазилатларни асло унутмаслигимиз, уларни нафақат асраб-авайлаш, балки кундалик амалий ишларимиз билан бойитиб ва мустаҳкамлаб боришимиз зарур.

ЭРИШГАН МАРРАЛАРИМИЗНИ МУСТАҲКАМЛАБ, ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДАН ИЗЧИЛ БОРИШ - АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ

7 феврал куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йилда республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари, иқтисодий ислоҳотларнинг боришини баҳолаш ҳамда 2004 йилда иқтисодиётни янада эркинлаштиришнинг асосий йўналишларига бағишланган йиғилиши бўлди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов маъруза қилди.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

Мамлакатимиз раҳбари ўтган йилда иқтисодиётни эркинлаштириш ва ислоҳ қилиш йўли изчил, аниқ мақсадга йўналтирилган ҳолда амалга оширилганини таъкидлади. Натижада макроиқтисодий барқарорлик ва иқтисодиёт ўсишининг барқарор суръатлари таъминланиб, ялпи ички маҳсулот 4,4 фоиз, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 6,2 фоиз, пуллик хизматлар кўрсатиш эса 7,9 фоиз кўпайди. Қатъий пул-кредит сиёсати юритилиши туфайли ўртача йиллик пул массаси ялпи ички маҳсулот ҳажмига нисбатан 10,9 фоиз қисқарди. Инфляция даражаси 2002 йилдаги 21,6 фоиз ўрнига 3,8 фоизни ташкил этди. Аҳолининг реал даромадлари йил давомида 12,3 фоиз ўсди.

Алмаштириш курсларини бирхиллаштириш ва валюта сиёсатини эркинлаштириш борасида олиб борилган изчил чора-тадбирлар жорий операциялар бўйича миллий валюта конвертациясини таъминлаш ва Халқаро валюта жамғармаси Битимининг VIII моддасига қўшилиш имконини берди.

Узоқни кўзлаб сиёсат юритиш натижасида ташқи иқтисодий фаолият ҳам бирмунча фаоллашди. Жумладан, ташқи савдо айланмаси ҳажми 17,3 фоиз, экспорт ҳажми 24,6 фоиз ўсиб, ташқи савдо айланмасида 760 миллион АҚШ долларидан ортиқ миқдорда ижобий сальдога эришилди.

Мамлакат иқтисодиётига жалб этилган инвестициялар ҳажми қарийб 2 триллион сўмга етди. Бу эса 2002 йилгига қараганда 4,5 фоиз кўп демакдир.

Таъкидлаш жоизки, ўтган йили кичик бизнес ҳамда хусусий тадбиркорлик тадрижий ривожланди. Кичик бизнеснинг мамлакат ялпи ички маҳсулотидаги улуши 35,5 фоизга етди. Бугунги кунда бундай корхоналарда ишлаётганлар иқтисодиётда банд бўлганларнинг 57 фоиздан кўпроғини ташкил қилади.

Президентимиз йиғилганлар эътиборини иқтисодиёт тармоқларида ва ижтимоий соҳадаги ҳал этилмаётган, ислоҳотлар йўлида тўсиқ бўлиб турган айрим муаммоларга қаратди.

Иқтисодиётни ислоҳ қилишга доир қўйилган вазифаларнинг ҳаммаси ҳам ўзининг тўлиқ мантиқий якунини топмаяпти. Айниқса, корхоналарни хусусийлаштириш топшириқларининг бажарилишида ҳамон бир томонлама ва юзаки ёндашув кузатилмоқда. Акцияларнинг давлат пакетларини профессионал бошқарувчи компанияларга ишончли бошқарувга бериш ишлари суст бормоқда. Акциялар пакетларини инвестициялар мажбуриятлари остида текин беришда ортиқча эҳтиёткорлик кўзга ташланмоқда.

Капитал қурилиш, хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасида ҳам иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда муайян нуқсонлар мавжуд.

Мажлисда қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотлар, бу борадаги муаммолар ва уларни бартараф этиш, шартнома интизоми, хўжалик бошқарувидаги маъмуриятчилик масалалари атрофлича кўриб чиқилди.

Ислом Каримов фермер ва деҳқон хўжаликлари томонидан етиштирилаётган маҳсулотларни қабул қилиб олишнинг таъсирчан тизими яратилмаганини, хўжалик бошқарувида хомашё ва материаллар асосий турларини тақсимлашда маъмуриятчилик ҳамон сақланиб қолаётганини, қишлоқда шартнома интизоми пастлигини таъкидлади. Бундай муаммоларни зудлик билан ҳал қилиш зарурлигини алоҳида таъкидлади.

Йиғилишда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини, Меҳр ва мурувват йили ва бошқа давлат дастурларини изчил амалга ошириш, бошқарув тузилмаси ва тизимини тубдан ўзгартириш, кичик бизнес ҳамда хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш билан боғлиқ масалаларга алоҳида эътибор қаратилди.

Ўтган йили барча жабҳаларда эришилган ютуқлар халқимизнинг фидокорона меҳнати маҳсули экани ва Президентимиз раҳбарлигида танлаган йўлимиз нечоғли тўғрилигидан далолат бериши алоҳида таъкидланди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси М.Асқаров, қишлоқ ва сув хўжалиги вазири А.Жўраев, «Ўзбекенгилсаноат» давлат акциядорлик компанияси раиси А.Баҳромов, «Файз» холдинг компанияси раиси М.Азимова, Фарғона ва Сирдарё вилоятлари ҳокимлари А.Отабоев, Р.Ҳайдаров сўзга чиқди.

Мажлисда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

(ЎзА)

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ 2003 ЙИЛДА МАМЛАКАТНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ ВА 2004 ЙИЛДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЧУҚУРЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИДАГИ

МАЪРУЗАСИ

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

Бизнинг бугунги йиғилишимизда кўзда тутилган мақсад -мамлакатимизнинг 2003 йилдаги иқтисодий-ижтимоий ривожланиш якунларини сарҳисоб қилишдан иборат.

Шу билан бирга, биз ўз фаолиятимизни танқидий баҳолаб, жорий, яъни 2004 йилда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва самарасини ошириш бўйича олдимизда турган асосий вазифа ва йўналишларни аниқ белгилаб олишимиз лозим.

Шу мақсадда ўтган йил якунларининг асосий кўрсаткичларини чуқур ва атрофлича таҳлил қилар эканмиз, қуйидаги мулоҳаза ва хулосаларни чиқаришимиз зарур, деб ўйлайман.

Биринчидан, мамлакатимизда макроиқтисодий барқарорлик ва иқтисодий ўсиш суръатларининг изчиллиги таъминланмоқда. Кейинги олти йил давомида ялпи ички маҳсулотнинг ўсиш суръатлари ҳар йили мунтазам равишда 4 фоиздан кўпроқ ошмоқда.

Ўтган йили бу кўрсаткич 4,4 фоизни ташкил этди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Ўзбекистон Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлатлари орасида 2001 йилдаёқ ислоҳотлар бошланган 1990 йилга нисбатан ялпи ички маҳсулот ҳажмини оширишга эришган ягона мамлакатдир.

Бугунги кунда иқтисодиётнинг барча муҳим тармоқлари изчил ривожланмоқда. Ҳисобот даврида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 6,2 фоиз ўсгани ҳам шундан далолат беради.

Айниқса, электротехника саноатида (10 фоиз), машинасозлик ва металлни қайта ишлаш соҳасида (30 фоиз), енгил саноат (6,2 фоиз), автомобилсозлик (29,1 фоиз) ҳамда истеъмол моллари ишлаб чиқаришда (8,4 фоиз) ўсиш суръатлари шунинг далилидир.

2003 йили республика ва маҳаллий бюджетларнинг харажатлар қисми амалда бажарилиб, давлат бюджетининг тақчиллиги ялпи ички маҳсулотга нисбатан белгиланган 2 фоиз ўрнига 0,4 фоизни ташкил этди.

Иккинчидан, мамлакатимизда амалга оширилаётган либераллаштириш сиёсати, авваламбор, бюджет ва солиқ соҳаларини эркинлаштириш жараёни иқтисодиётимизнинг барқарор ривожланишига ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ҳисобот даврида даромад солиғи ставкаси 24 фоиздан 20 фоизга, ижтимоий суғурта ажратмалари 37,3 фоиздан 35 фоизга камайтирилди, айрим солиқ турлари умуман бекор қилинди.

Буларнинг барчаси солиқ тизимининг янада очиқ, ошкоралигини таъминлаш ва унификация қилиш имконини бериб қолмасдан, корхоналар зиммасидаги солиқ юкини сезиларли даражада енгиллаштиришга ҳам хизмат қилди.

Белгилаб қўйилган тўловлар даражаси 2002 йилга қиёслаганда, ялпи ички маҳсулотга нисбатан 33,2 фоиздан 32,5 фоизга пасайди.

Учинчидан, 2003 йилда қатъий пул-кредит сиёсатини ўтказиш, пулнинг банкдан ташқарида айланишини ва ялпи пул ҳажмини қисқартириш бўйича муҳим чора-тадбирлар амалга оширилди.

Касса режаларини назорат қилиш сингари эскирган усуллардан воз кечиб, ялпи пул массасини бошқаришнинг банк фоиз ставкалари каби бозор иқтисодиёти тамойилларига асосланган, замонавий, тез мосланувчан услублари жорий этилгани бу борадаги муҳим қадам бўлди.

Буларнинг барчаси ялпи ички маҳсулотга нисбатан ўртача йиллик пул массаси ҳажмини 2002 йилдаги 12,5 фоиздан 10,9 фоизгача камайтириш имконини берди.

Иқтисодий-молиявий, солиқ ва пул-кредит сиёсатини эркинлаштиришга қаратилган кенг чора-тадбирлар мажмуининг изчил амалга оширилиши туфайли инфляция даражасининг кескин пасайишини, яъни бозордаги нарх-навонинг жиловлаб олинишини объектив қонуний натижа, деб қабул қилишимиз даркор. Инфляция даражаси 2002 йилда 21,6 фоиз бўлган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 3,8 фоизни ташкил этди.

Табиийки, инфляциянинг бу қадар кескин пасайиши, аввало, иш ҳақи ва аҳоли даромадларининг амалда ўсишига, банк тижорат ставкаларининг пасайишига ва шунга мос равишда иқтисодиётнинг реал тармоқларига ажратиладиган кредитлар ҳажмининг жиддий ортишига замин яратди.

Аҳолининг реал даромадлари йил давомида 12,3 фоиз, уларнинг тижорат банкларидаги омонатлари ҳажми 44 фоиз кўпайди, кредитлар бериш, биринчи навбатда, кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектларига ажратилаётган кредитлар миқдори 2,3 баробар ортди.

Тўртинчидан, кейинги йилларда мамлакатимизда изчил амалга оширилган ишлар, хусусан, бир томондан, қатъий пул-кредит сиёсатининг ўтказилиши, иккинчи томондан эса алмашув курсларини унификация қилиш ва валюта сиёсатини эркинлаштириш бўйича кўрилган қатъий чоралар биз учун 2003 йилда миллий пулимиз - сўмнинг жорий операциялар бўйича эркин алмашувини таъминлаш ва 2003 йилнинг 15 октябрида Халқаро валюта жамғармаси Битимининг 8-моддасига қўшилиш имконини берди.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, биз бунга аввало ўз куч ва имкониятларимизга таяниб, яъни бунинг учун ташқаридан қарз олмасдан туриб, олтин-валюта заҳираларимизни нафақат сақлаб қолишга, балки уларни сезиларли даражада кўпайтиришга ҳам эришдик.

Бу иқтисодиётимизни жаҳон иқтисодиётига интеграция қилиш йўлидаги мураккаб ва оғир, айни пайтда зарур қадам бўлди.

Биз ташқи иқтисодий фаолият ва валюта соҳасида олиб бораётган эркинлаштириш сиёсатимизнинг натижалари ва самарасини бугуннинг ўзидаёқ кўришимиз мумкин.

Ҳисобот даврида ташқи савдо айланмаси ҳажмининг 17 фоиздан кўпроқ ошгани ҳам бу фикрни исботлайди.

Шу билан бирга, юртимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни экспорт қилиш ҳажми 24,6 фоиз кўпайди. Мамлакатимизнинг тўлов қобилияти мустаҳкамланди, ташқи савдо айланмасида 760 миллион АҚШ доллари миқдорида ижобий сальдога эришилди.

Иқтисодиётимизга тўғридан-тўғри, яъни, ҳукумат кафолатисиз жалб этилган хорижий инвестиция ва кредитлар ҳажми 2,5 баробар ўсди.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, ташқи иқтисодий фаолиятимизнинг кенгайиши ва ҳажмининг ортиши билан бир қаторда, унинг таркибида, бу фаолиятни ташкил этиш тизимининг ўзида чуқур сифат ўзгаришлари рўй берди.

Бугуни кунда биз жаҳон бозорига фақат анъанавий хомашёлар - пахта, рангли металлар ва бошқа маҳсулотлар чиқариш билан чекланиб қолаётганимиз йўқ. Экспорт таркибида тайёр буюмлар, чуқур қайта ишланган, яъни қўшилган қиймати анча юқори бўлган маҳсулотлар тобора катта ўрин эгалламоқда.

Агар мустақилликнинг биринчи йилларида пахта толаси умумий экспорт ҳажмининг 50 фоиздан кўпроғини ташкил этган бўлса, ҳозирги пайтда бу кўрсаткич 20 фоиздан ортмайди.

Айни пайтда пахтадан тайёрланган ип-калава ва газламалар, шунингдек, пластмасса ва кимёвий маҳсулотлар, автомобиллар, хизматлар ва бошқа маҳсулотлар экспорти кескин равишда ўсди.

Импорт таркиби ҳам сифат жиҳатидан анча ўзгарди. Биз асосий эътиборни иқтисодиётнинг етакчи тармоқларини модернизациялаш ва технологик жиҳатдан янгилашга, рақобатга бардошли маҳсулот тайёрлашга йўналтирилган янги, замонавий ишлаб чиқариш қувватларини ташкил этишга қаратганмиз. Бу ҳаммага яхши маълум.

Шу боисдан ҳам импорт қилинаётган маҳсулотлар орасида машиналар, турли дастгоҳ ва ускуналарнинг кўп экани бежиз эмас. Ташқи савдо муносабатларини янада такомиллаштиришда маҳаллий хомашёдан тайёр маҳсулот ва бутловчи қисмлар ишлаб чиқариш бўйича қабул қилинган маҳаллийлаштириш дастурининг ижроси муҳим аҳамият касб этмоқда.

Мустақиллик йилларида ташқи алоқаларнинг жуғрофий қўлами сезиларли даражада кенгайди. Иқтисодий ривожланган давлатлар билан ҳамкорлик муносабатлари анча мустаҳкамланди.

Ҳозирги кунда ташқи савдо айланмасининг ярмидан кўпи ана шундай мамлакатлар ҳиссасига тўғри келади.

Бешинчидан, ҳар томонлама пухта ўйланган, фаол олиб борилаётган инвестиция сиёсати иқтисодиётимиздаги барқарорлик, таркибий ва сифат ўзгаришларини белгиловчи муҳим омил бўлмоқда.

2003 йилда мамлакат иқтисодиётига 2 триллион сўмга яқин, яъни аввалги йилга нисбатан 4,5 фоиз кўп сармоялар киритилгани ҳам буни яққол кўрсатади.

Бу инвестицияларнинг асосий қисми, ўтган йилларда бўлганидек, Ўзбекистонимизнинг жаҳон бозорида муносиб ўрин эгаллашида ҳал қилувчи рол ўйнайдиган иқтисодиётнинг етакчи тармоқларини, шунингдек, ижтимоий соҳа, авваламбор, таълим ва тиббиёт соҳаларини ривожлантиришга йўналтирилди.

Инвестиция манбаларининг таркиби ҳам ўзгарди - иқтисодиётни эркинлаштириш шароитида марказлашган сармоялар ҳажмининг камайиб бориши объектив ҳолатга айланди.

Айни вақтда корхоналарнинг ўз маблағлари, тижорат банклари кредитлари ва тўғридан-тўғри жалб этилаётган хорижий инвестицияларнинг бу борадаги улуши ортиб бормоқда.

Масалан, капитал қўйилмалар таркибидаги бундай сармояларнинг ҳиссаси 2002 йилга нисбатан 57 фоиздан 63 фоизга ошди.

Хорижий инвестициялар ва кредитларни ўзлаштиришнинг умумий миқдори 602,3 миллион Америка Қўшма Штатлари долларини ташкил этди. Тўғридан-тўғри киритилаётган чет эл сармоялари ва кредитлари қарийб 1,6 марта кўпайди.

(Давоми 2-3 бетларда)

БУЮК ШОИРГА ЭҲТИРОМ

Мамлакатимизда бобокалонимиз Алишер Навоий таваллудининг 563 йиллиги кенг нишонланмоқда. Ўзбекистон Миллий боғида ана шу шонли санага бағишланган тадбир бўлиб ўтди. Бу ерга кенг жамоатчилик вакиллари, зиёлилар, талабалар, дипломатик корпус вакиллари ташриф буюрди.

Ўзбекистон Қаҳрамони, Ёзувчилар уюшмаси раиси Абдулла Орипов тадбирни очар экан, мамлакатимизда миллий қадриятларимизни тиклаш, аждодларимиз хотирасини эзозлаш, меросини чуқур ўрганишга катта эътибор қаратилаётганини алоҳида таъкидлади.

Алишер Навоий асарлари нафақат халқимизнинг, балки бутун башариятнинг бебаҳо мулкидир. Ўтган йили Москва шаҳрида у зотга атаб муҳташам ҳайкал қад ростлагани, Японияннинг Сока ҳамда АҚШнинг Жоржия университетлари хиёбонида Алишер Навоийга ёдгорлик барпо этилаётгани бунинг яққол далилидир. Шу кунларда буюк бобомизнинг «Лисонут-тайр» асари инглиз тилида, Ойбекнинг «Навоий» романи хитой тилида нашр этилди.

Тадбирда навоийшунос олима Суйима Ғаниева, шоира Фарида Афрўз, Франциянинг юртимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Жак Андре Костий ва бошқалар сўзга чиқди. Навоий асарларидан намуналар янгради. Шоир ҳайкали пойига анвойи гуллар қўйилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов, Бош вазир ўринбосари А.Азизхўжаев, Тошкент шаҳар ҳокими Р.Шоабдурахмонов иштирок этди.

Шу куни пойтахтимиздаги «Шоирлар хиёбони», Алишер Навоий номидаги давлат адабиёт музейи, кутубхоналар ва маданият саройларида ҳам Навоийхонлик кечалари, илмий анжуманлар, мушоиралар бўлиб ўтди.

(ЎзА)

БОҒЧА ТАДБИРКОРЛАР ОТАЛИҒИДА

Пахтакор тумани Акмал Икромов номли қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудидаги «Ҳулкар» болалар боғчаси фаолият бошлаганига 12 йилдан ошди. Икки қаватли кўркам бинода жойлашган мазкур болалар масканида меҳнаткашларнинг юз нафардан зиёд фарзандлари тарбияланишади.

Болалар боғчаси ҳовлисига кирган кишининг бу ердаги озодалик, ободонликни кўриб баҳри дили очилади. Тарбияланувчиларга 32 нафар малакали тарбиячи ва ходимлар парвона. Зеро, маъмурият ҳамда бошланғич касаба уюшма ташкилоти ходимларни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоялашга муҳим эътибор қаратиш билан бирга таълим-тарбия жараёнини юксалтиришни ҳам биринчи галдаги вазифа деб билмоқда. Шу мақсадда боғчага қатнайдиган фарзандлари учун ота-оналар тўлайдиган бадал пули имтиёзли қилиб белгиланган. Боғча ходимлари фарзандлари эса бепул таълим-тарбия олишади. Қишлоқ хўжалиги ишлари қизғин паллага кирган вақтларда меҳнаткашларга қулайлик яратиш мақсадида қўшимча қисқа гуруҳлар ташкил этилади.

– Шу билан чегараланиб қолмаяпмиз, - дейди боғча мудираси М.Эшмуродова. – Ўтган йилдан бошлаб тайёргарлик гуруҳларини очиб, уларда олти-етти ёшли болаларни умумтаълим мактабларига тайёрлаб бораяпмиз. Албатта, қўлга киритаётган ютуқларимизда ҳудудда фаолият юритаётган тадбиркорларнинг беминнат кўмаги қўл келмоқда.

Дарҳақиқат, туманда меҳр-оқибатли, саховатли тадбиркорлар, корхоналар кўплаб топилади. Ана шундай тадбиркорлардан бири «Юлдуз» хусусий фирмаси раҳбари Тўлқин Ботировдир. Масалан, ўтган йили фирма раҳбари саховати билан болалар боғчаси 500 минг сўмдан ортиқ ҳажмдаги гўшт ва гўшт маҳсулотлари билан таъминланди. Акмал Икромов номли пахта тозалаш корхонаси эса боғча биносини таъмирлаш учун молиявий ёрдам кўрсатди. Тадбиркорлар ва ҳомий ташкилотлар эзгуликка йўғрилган хайрли ишларини Меҳр ва мурувват йилида янада кучайтириш ниятидалар.

А.АЗИМОВ,
«Ишонч» мухбири

ЭРИШГАН МАРРАЛАРИМИЗНИ МУСТАҲКАМЛАБ, ИСЛОҲОТЛАР

(Боши 1-бетда)

2003 йилда иқтисодиётимизнинг стратегик аҳамиятга эга бўлган муҳим тармоқларида йирик лойиҳаларни амалга ошириш ишлари таъминланди.

Булар қаторига «Шўртан» газконденсат конида қурилган компрессор станциясини, Шимолий Ўртабулоқ конида ва Фарғонадаги «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасида ишга туширилган янги қувватларни киритиш мумкин.

Шунингдек, «Мурунтов» конидаги қазиш ишларини жадаллаштириш лойиҳаси, кўмир саноатини техник қайта жиҳозлаш ишларининг биринчи босқичи муваффақиятли якунланди.

Самарқанд шаҳрида «Президент-отель» меҳмонхонаси барпо этилди, Тошкент шаҳрида 4 та меҳмонхона мажмуи тубдан таъмирланиб, фойдаланишга топширилди. «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасида янги моделдаги автомобиллар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Йил давомида «Бестекс», «Балиқчи текстил» ва «Ойим текстил» қўшма корхоналарида ип-калава ва газлама ишлаб чиқариш бўйича янги қувватлар ишга туширилди.

Қўқондаги суперфосфат заводини реконструкция қилиш, «Сурхон текстил», «Ядем текстил» қўшма корхоналарини ташкил этиш, «Ишонч» акциядорлик жамияти ва «Велайсилк» қўшма корхонасини ипак калаваси ва трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича техник қайта жиҳозлаш ишлари якунланди.

2003 йилда жами 100 минг ўринга эга бўлган 143 та касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейлар, кунига 15,5 минг, шу жумладан, қишлоқ жойларида 14,5 минг беморга хизмат кўрсатадиган поликлиника ва қишлоқ врачлик пунктлари барпо этилди.

Автомобил ва темирйўл тармоқларини, телекоммуникация тизимини ривожлантириш масалалари доимий эътиборимиз марказида турганини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз, деб биламан.

Ҳисобот даврида янги Навоий-Учқудуқ-Султон Увайстоғ-Нукус темирйўли қуриб битказилиб, йўловчи ва юк ташиш ишлари бошлаб юборилди.

Биз Ҳазорасп туманидаги Тошсоқ қўрғони яқинида Амударё узра бунёд этилаётган улкан темирйўл кўприги қурилишини тугаллаш арафасида турибмиз. Бу иншоотнинг лойиҳа қиймати, ён-атрофидаги йўллар билан ҳисоблаганда, 33,5 миллиард сўмни ташкил этади.

Мавжуд табиий ресурслар ва фойдали қазилмаларни ўзлаштириш, мамлакатимизнинг шимолий ҳудудларини ҳар томонлама ривожлантиришда бамисоли қон томири бўлиб хизмат қиладиган бу ноёб иншоотнинг ишга туширилиши қандай катта аҳамиятга эга эканини, ўйлайманки, ҳаммангиз яхши тушунасиз.

Жанубий йўналишдаги янги Ғузор-Бойсун-Қумқўрғон темирйўли қурилиши ҳам стратегик аҳамиятга эга. Бу йўл Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларини ривожлантириш, у ердаги йирик табиий бойликларни ўзлаштириш учун қулай имкониятлар очади.

Айни пайтда ушбу йўл халқаро аҳамиятга эга бўлган, Трансафғон деб ном олган лойиҳани амалга ошириш орқали мамлакатимизнинг жанубдаги жаҳон денгиз коммуникацияларига чиқишини таъминлайдиган янги транспорт йўлаги бўлиб хизмат қилиши кўзда тутилмоқда.

Юртимизда автомобил йўллари тармоғини мустаҳкамлашга ҳам катта эътибор берилмоқда.

Биз Қамчиқ довонида туннеллар қурилиши, умуман янги автомобил йўлларини барпо этиш ва реконструкция қилиш натижасида Шарқ-Ғарб, Жануб-Шимол йўналишлари бўйича мамлакатимизнинг барча ҳудудларини транспорт йўллари билан ўзаро боғлашга эришдик.

Бу эса, ўз навбатида, республикамизнинг вилоят ва туманлари иқтисодиётини комплекс ривожлантириш учун янги имкониятлар очиб беради.

Кейинги йилларда ахборот ва коммуникация технологиялари, телекоммуникация соҳаларида ҳам катта ютуқлар қўлга киритилди.

Қисқа вақт ичида мамлакатимизнинг исталган нуқтасида тезкор ва ишончли телефон алоқасини таъминлайдиган кўп тармоқли коммуникация алоқа тизими ташкил этилди.

Бугунги кунда республика шаҳарларини рақамли телекоммуникация тармоқлари билан қамраб олиш даражаси 86 фоизга етгани ҳам шундан далолат беради.

Барчамизга маълумки, аҳолига ахборот хизмати кўрсатиш даражасини янада такомиллаштириш халқаро Интернет тизимига кенг миқёсда уланиш билан бевосита боғлиқдир.

Бу борада ҳам охирги йилларда ҳавас қилса арзийдиган ўзгаришлар рўй бермоқда. Биргина 2003 йилда Интернетдан фойдаланувчилар сони қарийб икки баравар кўпайди ва бугун ахборот хизматининг ушбу туридан мамлакатимизнинг ярим миллиондан ортиқ аҳолиси фойдаланмоқда.

Интернет-клублар ва кафелар сони ҳам икки баравар ортди.

Азиз дўстлар!

Ўтган йилда иқтисодиёт ва ижтимоий соҳани ривожлантириш бўйича олиб борган фаолиятимизнинг асосий якунлари ана шулардан иборат.

Хўш, 2003 йилда ва умуман ўтган йиллар мобайнида иқтисодиётимизни ривожлантириш ва ислоҳ қилиш борасида орттирган тажрибамизни таҳлил қилиб, қандай хулосалар чиқариш мумкин?

Биринчи ва асосий хулоса - эски маъмурий-буйруқбозлик, план-тақсимот тизимидан беш тамойилга асосланган эркин, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш бўйича танлаган моделимиз тўғри эканини бугун ҳаётнинг ўзи тасдиқлади.

Иқтисодиётимизни эркинлаштиришга қаратилган сиёсат, Ўзбекистоннинг ўзига хос ва ўзига мос шароитида эркин иқтисодиёт ва тадбиркорлик фаолиятининг асосий тамойилларига изчил амал қилиш, ҳеч шубҳасиз, ўз самарасини бермоқда.

Иккинчи муҳим хулоса - иқтисодиётни фақатгина хомашё ҳисобидан ривожлантиришга қаратилган йўналиш мутлақо хатодир.

Бундай ҳолат худдики наркотик моддага ўрганиб қолган кишининг аҳволини эслатади.

Табиий ва ер ости ресурсларининг камайиб бориши билан бир қаторда уларнинг чексиз эмаслигини ҳам ҳисобга оладиган бўлсак, бундай сиёсат охир-оқибатда иқтисодиётнинг бир томонлама ривожланишига, кўп ҳолларда унинг заиф ва мўрт бўлиб қолишига олиб келади.

Бугунги кунда кескин рақобат муҳитида фаолият кўрсата оладиган ва одамларнинг фаровонлигини таъминлашга қодир бўлган иқтисодиётни барпо этиш учун авваламбор нималарга эътибор бериш керак?

Бунинг учун иқтисодиётда таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, унинг мутаносиблиги ва кўп жиҳатдан тўлақонли бўлишини таъминлаш, уни доимий равишда модернизация қилиш ва янгилаб бориш, ўз маҳсулотлари билан жаҳон иқтисодиёти ва савдо тизимида муносиб ўрин эгаллай оладиган замонавий тармоқларни жадал ривожлантириш лозим.

Фақат мана шу тамойиллар асосида қурилган иқтисодиётгина бу талабга жавоб бера олади.

Учинчи принципиал хулоса - иқтисодиётдаги ислоҳотлар сиёсий соҳа, давлат қурилиши ва суд-ҳуқуқ тизимидаги чуқур ислоҳотлар билан уйғун ҳолда амалга оширилмаса, уларнинг муваффақият қозониши қийин.

Мамлакатни ислоҳ қилиш ва модернизациялаш жараёни, агар ушбу ислоҳотлар юқорида айтилган соҳаларда ягона мақсад сари қаратилган муштарак вазифа ва ғоялар билан ўзаро боғлиқ бўлмаса, муайян босқичда барча ҳаракатларимиз турли мураккаб ва

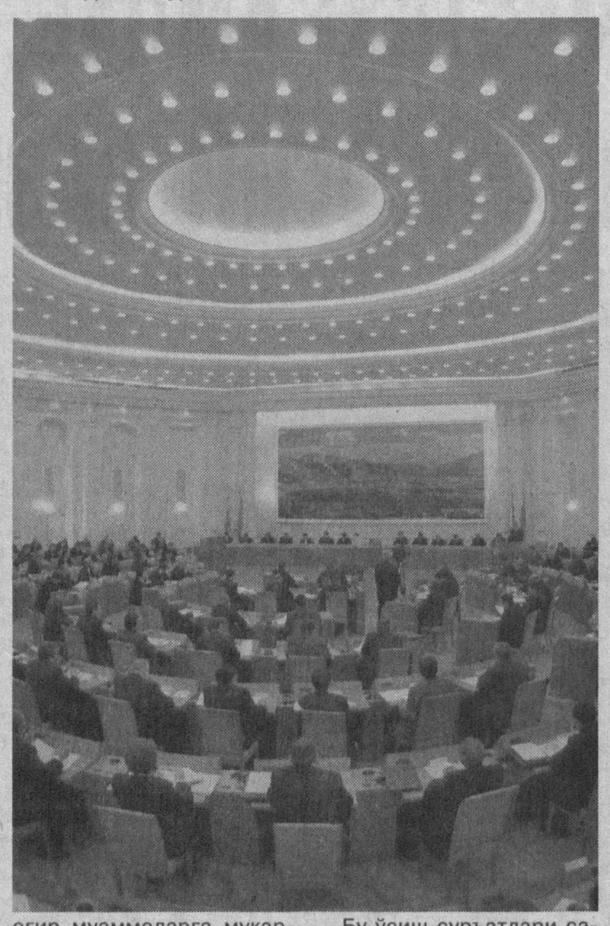

оғир муаммоларга муқаррар равишда тақалиб қолади.

Айнан шунинг учун ҳам ўз олдимизга қўяётган иккита асосий принципиал мақсад - туб демократик ўзгаришлар ва эркин бозор иқтисодиётини шакллантириш масаласи бир-бири билан ўзаро боғлиқ ва бир-бирини тўлдирувчи вазифалар бўлмоғи даркор.

Тўртинчи хулоса - ислоҳотлар ва ўзгаришлар йўлида фақатгина эришилган марралар билан чекланиб қолиш асло мумкин эмас.

Аввало, барчамиз оддий бир ҳақиқатни яхши англаб олишимиз лозим - яъни иқтисодиётдаги ислоҳотлар ва ўзгаришлар жараёни ҳеч қачон ниҳоя билмайди.

Албатта, бирон-бир босқич якунланиши мумкин, аммо ҳаётнинг ўзи янгиянги босқич ва вазифаларни ҳамиша олдимизга қўяверади.

АҚШ, Германия, Япония каби ривожланган давлатларда ҳам иқтисодий ислоҳотлар доимий давом этишини кузатишимиз мумкин. Ахир, ҳаёт тўхтамайди, тараққиёт суръатлари доимий изланишни, бинобарин, ислоҳотларни талаб қилади.

Агар биз юксак технологиялар, ахборот тизими ва телекоммуникацияларни олиб келиб ҳаётимизга жорий этмасак, қандай қилиб ривожланишга эришиб бўлади?

Бу масала, яъни Ўзбекистоннинг келажаги қандай бўлади, деган савол бизни доимо ўйлантириши, амалий ишларга сафарбар этиши лозим.

Бутун жамиятимиз, бутун халқимиз, эртага мамлакатимнинг иқтисодиёти қандай ривож топади, эртага Ватанимнинг тақдири нима бўлади ва мен бу ишга қандай ҳисса қўшаман, деган фикр билан яшаса, буни маънавий ҳаётимиздаги ҳақиқий уйғониш фасли, чинакам уйғониш мавсуми, деб атаган бўлардим.

Биз 2004 йилга мўлжалланган устувор йўналишларимизни ана шу принципиал қоидалардан келиб чиққан ҳолда аниқ белгилаб олишимиз зарур. Бу, биринчи навбатда, бошланган ислоҳотларни ривожлантириш, уларни мантиқий ва изчил давом эттириш демакдир.

Бу - ислоҳотларни эркинлаштириш ва чуқурлаштириш, миллий валютамизни мунтазам равишда мустаҳкамлаб бориш, хўжалик юритувчи субъектлар учун солиқ юкини камайтириш, четдан олиб кириладиган сармояларга кенг йўл очиб бериш, кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш учун рағбатлантирувчи омиллар яратиш демакдир.

Маълумки, 2004 йилда ялпи ички маҳсулот ҳажмини 6 фоиз ошириш кўзда тутилмоқда.

Бу ўсиш суръатлари саноат, қишлоқ хўжалиги, хизмат кўрсатиш ва бошқа соҳаларни ривожлантириш ҳисобидан таъминланади. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал суръатлар билан ривожлантиришга асосий эътибор қаратилади.

Айниқса, таркибий ўзгаришларни чуқурлаштириш сиёсати изчил давом этади.

Бу, энг аввало, бюджет ва солиқ сиёсатидаги ислоҳотларни чуқурлаштириш билан боғлиқдир.

Жорий йилда даромад солиғини 18 фоизга тушириш мўлжалланмоқда.

Бу йил ўтган йилда амал қилган ижтимоий аж-ратмалардан 4,2 фоиз кам бўлган ягона ижтимоий тўлов жорий этилади.

Маҳаллий бюджетлар ролини сезиларли даражада кучайтириш бўйича тегишли чоралар кўрилади. 2004 йилда давлат бюджети харажатларида маҳаллий бюджетлар улуши 62 фоиздан кўпроқни ташкил этади.

Бу маъмурий ислоҳотни ўтказиш ва маҳаллий ҳокимият органларининг мустақиллигини кучайтириш билан узвий боғлиқдир.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Шу ўринда иқтисодиётни ислоҳ қилишнинг алоҳида устувор йўналишлари хусусида кенгроқ тўхталиб ўтмоқчиман.

Аввало хусусийлаштириш жараёнлари суръатини янада тезлаштириш, иқтисодиётда хусусий секторнинг кўлами ва ҳажмини ошириш масалалари бўйича ўз мулоҳазаларимни билдирмоқчиман.

Маълумки, ўтган йили хусусийлаштиришнинг ҳуқуқий асосини янада мустаҳкамлаш борасида кўпгина чора-тадбирлар амалга оширилди, айтиш мумкинки, расмий хусусийлаштиришдан реал хусусийлаштириш сари амалий қадамлар қўйилди, бу жараённинг механизмлари такомиллаштирилди.

Паст рентабелли, зарар кўриб ишлаётган ва иқтисодий ночор корхоналарни сотишнинг самарали механизмлари, шунингдек, энг яхши бизнес-режаларни таклиф этган ҳамда зиммасига инвестицион мажбурият олган сармоядорларга объектларни танлов асосида, шароитдан келиб чиққан ҳолда, номига - рамзий нархларда сотиш механизмининг жорий этилиши ҳозирги вақтда ижобий самара бераётганини қайд этиш лозим.

2003 йилда тасдиқланган хусусийлаштириш дастури доирасида 2 минг 15 та объект ва акциялар пакети сотилди, бу эса 2002 йилга қараганда 1,6 марта кўпдир.

Давлат мулкини хусусийлаштириш негизида 980 дан зиёд хусусий корхона ва мулкчилик шакли давлатга тегишли бўлмаган 400 та бошқа турдаги корхоналар ташкил этилди.

Ҳисобот йили давомида 2002 йилга нисбатан корхоналарнинг активлари 3,5 баробар кўп сотилди. Хусусийлаштиришдан тушган маблағ ҳажми йил мобайнида 1,3 баробар, шу жумладан, мулкни хорижий инвесторларга сотишдан олинган маблағлар миқдори 3,4 баробарга ортди.

Айни пайтда давлат активларини сотиш бўйича белгиланган топшириқлар қатор етакчи тармоқларда, жумладан, «Ўзбекнефтгаз» холдинг компанияси, «Ўзэлтехсаноат», «Ўзавтосаноат», «Ўзпахтасаноат» уюшмалари, «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» компанияси, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги томонидан бажарилмаганини қандай баҳолаш мумкин?

Жиззах ва Тошкент вилоятларида ҳам хусусийлаштириш бўйича қабул қилинган дастур талабларининг ижроси таъминланмаганини қайд этиш лозим.

Бунга мазкур тармоқ ва ҳудудларда белгиланган вазифаларни бажариш механизми тўлиқ ишга солинмагани асосий сабаб бўлмоқда. Акция пакетларини номига - рамзий нархларда сотишда, айтиш керакки, ортиқча эҳтиёткорлик қилинмоқда.

Давлат мулки қўмитаси Иқтисодиёт вазирлиги билан бирга бир ой муддат ичида 2004 йилда ана шу асосда сотиладиган корхоналар ва объектларнинг қўшимча рўйхатини танқидий нуқтаи назардан яна бир бор кўриб чиқиб, тасдиқлаш учун тақдим этиши ва унинг ижроси устидан қатъий мониторинг ўрнатиши зарур.

Бугун таассуф билан айтиш керакки, мулкни ҳақиқий эгасига топшириш масаласига масъулиятсизлик билан юзаки ёндашиш ҳолатларига амалда ҳамон барҳам берилмаяпти. Бу борада эскирган қарашлар ҳали-ҳануз сақланиб қолмоқда.

Шу ўринда бир мисол келтирмоқчиман.

2002 йилни 38 та ҳиссадорлик жамияти зарар билан якунлаган бўлиб, уларнинг аксарияти аввало «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув» ва «Ўздонмаҳсулот» тизимига тегишлидир.

Лекин ана шу жамиятлар ҳиссадорларининг умумий йиғилишларида уларнинг ижрочи раҳбарлари билан меҳнат шартномаларини узайтириш тўғрисида қарор қабул қилинганини қандай изоҳлаш мумкин?

Бу масалада акциядорлар ва биринчи галда Давлат мулки қўмитасининг принципиал позицияси қани, деган ҳақли савол туғилади.

Кўплаб акциядорлик компанияларида давлат акциялари пакети мутлақо эгасиз қолмоқда, улар учун амалда ҳеч ким жавоб бермаяпти. Бундай ҳолат билан асло муроса қилиб бўлмайди.

Яна бир муҳим муаммо. Хусусийлаштириш жараёни қачон аниқ мазмун ва кўринишга эга бўлади?

Такрор ва такрор айтишга тўғри келади: қачонки қимматли қоғозларнинг иккиламчи бозори тўла ишга тушса, фонд биржаси том маънода фаолият кўрсатса, қачонки акциялар қиймати мунтазам эълон қилиб борилса, аҳолида акциялар сотиб олишга иштиёқ ва интилиш туғилса, акциялар-нинг ўзи эса шунчаки оддий қоғоз бўлиб қолмасдан, ҳақиқий қимматли қоғозга айланиб, ўз эгалари учун муҳим даромад манбаи бўлсагина, бунга эришиш мумкин.

Вазирлар Маҳкамасининг Умумиқтисодиёт комплекси Иқтисодиёт вазирлиги ва Давлат мулки қўмитаси билан биргаликда бу борадаги барча муаммоларни ҳал қилиш бўйича зарур таклифларни ишлаб чиқсин ва Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

Капитал қурилиш соҳасидаги ислоҳотларга яна бир бор эътиборингизни қаратмоқчиман.

Қурилишда ҳали-бери пудрат ва лойиҳа ишларининг самарали бозори яратилмаяпти. Тўлиқ хусусийлаштирилиши мўлжалланган 11 та лойиҳа-қидирув ташкилотидан ҳозирга қадар фақат 4 тасининг акциялар пакети сотилган, холос.

Пудрат ишлари бозорида бажарилган жами ишлар ҳажмида нодавлат қурилиш ташкилотларининг улуши 60 фоизни ташкил этиши қониқарли ҳолат эмас, албатта.

Бу соҳада 2004 йилда бажарилиши лозим бўлган асосий вазифалар қуйидагилардан иборат.

Биринчидан, зарар кўриб ишлаётган, иқтисодий ночор пудратчи қурилиш ташкилотларини хусусийлаштириш ва тугатиш жараёнини тўлиқ якунлаш, лойиҳа ташкилотларини давлат тасарруфидан чиқариш, пудрат ва лойиҳа ишларининг том маънодаги бозорини яратиш.

Иккинчидан, қурилиш ва лойиҳа ишларига доир буюртмаларни бажариш бўйича танлов, тендер савдолари ўтказиш сифатини ошириш, бу масалада турли маъмурий аралашувларга чек қўйиш.

Учинчидан, қурилишда лойиҳа, смета ва технология интизомини мустаҳкамлаш юзасидан чора-тадбирларни кўриш. Бунинг учун капитал қурилишнинг ҳисоб-китоб ва меъёрий-смета базасини бозор иқтисодиёти талаблари асосида қайта кўриб чиқиш ва янгилаш даркор.

Бунда, бир томондан, қурилиш сифатини кўтариш, иккинчи томондан эса қурилиш смета қийматининг сунъий равишда оширилишига йўл қўймаслик, жойларда ягона бюджет буюртмачиси хизматини жорий этишни тугаллаш кўзда тутилмоқда.

Тўртинчидан, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги ва Марказий банк қурилишни бошидан охиригача бажарадиган, яъни объектни тўла қуриб, калитини топширадиган пудрат ташкилотларини кредитлаш бўйича бозор механизмларини ишлаб чиқиши ва жорий этиши зарур.

Бешинчидан, мамлакатимиз корхоналарида юқори технологик қурилиш-пардозлаш материаллари ишлаб чиқаришни ривожлантиришга қаратилган янги дастурни ишлаб чиқиш ва унинг ижроси устидан қатъий назорат ўрнатиш лозим.

Бу вазифаларнинг бажарилишини Ҳукумат ўзининг қатъий назоратига олиши даркор.

Муҳтарам юртдошлар!

Бугун сизлар билан кўриб чиқишимиз лозим бўлган яна бир муҳим масала - **бу фермерлик ҳаракатини ривожлантириш масаласидир.**

Нафақат қишлоқ хўжалиги, керак бўлса, бутун иқтисодиётимизнинг келажаги мана шу вазифанинг қандай ҳал этилишига боғлиқ, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Мамлакатимизда фермерликни ривожлантириш бўйича етарли даражада қонун ҳужжатлари, фармонлар ва ҳукумат қарорлари қабул қилинган, бошқача айтганда, зарур ҳуқуқий асослар яратилган, бу борада озми-кўпми амалий тажрибага эга бўлмоқдамиз.

Бугун республикамизда 87,5 минг фермер хўжалиги ташкил этилган бўлиб, уларда 603 мингдан зиёд киши меҳнат қилмоқда.

Сўнгги уч йилнинг ўзида зарар кўриб ишлаган 336 та ширкат хўжалиги ўрнида 20 мингдан ортиқ фермер хўжаликлари тузилди. 12 та тумандаги барча ширкат хўжаликлари тўлиқ фермер хўжаликларига айлантирилди.

Ҳозирги вақтда республикамизда ишлаб чиқарилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг 14 фоизи фермер хўжаликлари ҳиссасига тўғри келмоқда. Етиштирилаётган жами маҳсулот учун фермерлар билан ҳисоб-китоб қилиш мажбуриятларини қўпол равишда бузаётгани, таъминотчилар шартномада кўрсатилган ҳажмларда фермерларга минерал ўғитлар ва ёқилғи-мойлаш материалларини ўз вақтида етказиб бермаётгани тўғрисида аниқ фактларни истаганча топиш мумкин.

Қатор туманларда фермер хўжаликларига янги ҳосил ҳисобидан аванс тариқасида тўғридан-тўғри кредитлар бериш тизими йўлга қўйилмоқда.

Бироқ, бу борада ҳозирнинг ўзида анчагина муаммолар ҳам мавжуд. Кредит олишда гаровга қўйиш механизми охиригача пухта ишлаб чиқилмаган. Кўп ҳолларда фермерлар мансабдор шахсларнинг лоқайдлигига, бюрократик тўсиқлар ва таъмагирлик ҳолатларига дуч келмоқда.

Адлия вазирлиги бу масалани алоҳида назорат остига олиши ва айбдор шахсларга нисбатан қаттиқ чораларни кўриши даркор. Буларнинг ҳаммаси хизмат вазифасини бажаришдаги лоқайдлик деб эмас, балки фермерлик ғоясига путур етказиш ва уни обрўсизлантиришга қаратилган хатти-ҳаракатлар, деб баҳоланиши керак.

Иккинчидан - фермерлар томонидан етиштирилган маҳсулотларни тайёрлаш борасида шакллланган тизим ҳам жиддий эътирозларга сабаб бўлмоқда.

Агар ёдингизда бўлса, дастлабки фермер хўжаликлари кўпроқ чорвачилик соҳасида ташкил этилган эди.

Шундай савол туғилади: хўш, бугун нима учун чорва молларининг бош сони ва етиштирилаётган чорвачилик маҳсулотларининг атиги икки фоизи фермер хўжаликлари улушига тўғри келмоқда?

Бунинг асосий сабаби шундаки, ҳалигача ишлаб чиқарилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлашнинг самарали тизими яратилмаган.

Биз бунинг оқибатида қанчадан-қанча зарар кўраётганимизни биронта одам ҳисоб-китоб қилганми ўзи?

Бу муаммо фақатгина фермер хўжаликларига тегишли эмас.

Бугунги кунда сут, гўшт ва тухум, мева-сабзавот, картошка каби маҳсулотларнинг асосий қисмини етиштираётган деҳқон хўжаликлари ҳам бундан азият чекмоқда. Ўз маҳсулотини сотиш муаммосига хусусий мулкка айлантирилган паррандачилик ва балиқчилик хўжаликлари ҳам дуч келмоқда.

Ҳалигача қишлоқда, бир томондан, фермерлар ва деҳқонлар етиштирадиган маҳсулотларни шартномавий нархларда сотиб оладиган, иккинчи томондан, қишлоқ аҳлига зарур товарлар, асбоб-ускуна ва материаллар етказиб берадиган инфратузилма тармоғи яратилмаган.

Бу масалани ҳал этишда Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмасининг роли умуман сезилмаяпти. Айтиш керак, мазкур уюшманинг фаолияти бўйича жиддий эътирозлар бор - у асосан расмиятчилик билан банд, кимнинг қандай манфаатларини ҳимоя қилаётгани ҳам аниқ эмас.

Вазирлар Маҳкамасига, шахсан Бош вазирга барча манфаатдор идоралар-

ЙЎЛИДАН ИЗЧИЛ БОРИШ - АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ

ни жалб этган ҳолда, қисқа муддатда бу масалалар бўйича мавжуд аҳволни батафсил ўрганиб чиқиш ва уни тубдан яхшилашга доир аниқ таклифлар киритиш вазифаси топширилсин.

Учинчидан - очиқ айтиш керакки, бугун фермер бўлишни истайдиган одамлар жуда кўп. Аммо, ҳар ким ҳам ҳақиқий фермер бўлолмайди, десам, ўйлайманки, сизлар ҳам бу фикрга қўшиласиз.

Ҳозирги кунда, фермер деганда, биз қандай одамни кўз олдимизга келтирамиз?

Фермер дегани - бу аввало универсал қобилиятга эга бўлган инсон. **Халқимиз ибораси билан айтганда, бугун фермерга қирқ ҳунар ҳам оз.**

У бир вақтнинг ўзида ҳам деҳқон, ҳам агроном, ҳам чорвадор, керак бўлса, механизаторлик ва механиклик ҳам қилади, табелчи ва иқтисодчи, банкир ва бухгалтер, таъ-

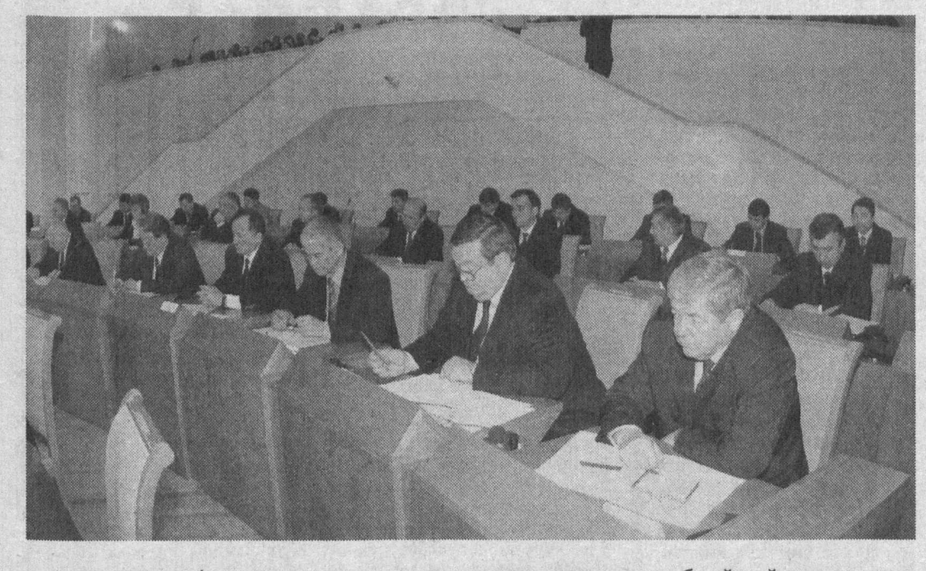

минотчи вазифаларини ҳам бажаради. Шу билан бирга, у ўз маҳсулотини сотиш масалалари билан шуғулланиши лозим.

Кўриб турганимиздек, амалда фермердан зарур кўникма ва билимга эга бўлишни талаб қилмайдиган соҳанинг ўзи йўқ.

Шу сабабли фермер бўлишни истайдиган одамлар ўртасида танлов ўтказиш, уларга ер ажратишда, янги фермер хўжаликларини рўйхатга олишда бу ишнинг ҳамма томонларини ҳисобга олиб, ўта масъулият билан ёндашиш даркор.

Шу билан бир қаторда, фермерларни профессионал жиҳатдан тайёрлаш бўйича бизнес мактаблар тармоғини кенгайтириш зарур.

Мен ҳокимлар ва бу соҳага алоқадор бўлган барча раҳбарларни огоҳлантириб қўймоқчиман - фермер хўжаликларини шакллантириш масаласига жиддий қараш, масъулият ва катта меҳнат талаб қиладиган бу ишни кампаниябозликка айлантириб юбормаслик керак.

Бугун шу фурсатдан фойдаланиб, қишлоқ хўжалигига тегишли яна бир касалликка эътиборингизни жалб қилмоқчиман.

Лўнда қилиб айтадиган бўлсак, бу кўзбўямачилик.

Имкон қадар ҳақиқий аҳволни кўрмаслик, кўрса ҳам тан олмаслик, вазиятни юмшатиб, безатиб кўрсатиш, оғир масала ва муаммолардан ўзини узоқ олиб юриш ҳолатлари, минг афсуски, жойлардаги кўпгина ҳоким ва амалдорларимиз фаолиятида одат бўлиб қолган.

Кўп йиллик кузатишлар шуни кўрсатадики, улар ҳар йили мавсум бошланиши билан йўл қўйилган қўпол хато ва ўзбошимчалик, бепарволик, оғир оқибатларга олиб келадиган нуқсонларни яшириб, мавсум якунланиши билан, аввало, ҳар хил табиий ва иқлим инжиқлигини, ўз вақтида кимдир маблағ, кредит, ёқилғи, ўғит ажратмагани, кўмак бермагани ва шунга ўхшаган сабабларни ниқоб қилиб оладилар.

Бундай ҳолатлар нафақат ҳосил етиштиришда, қурилиш, ижтимоий муаммолар, ободончилик масалалари, аҳолимизнинг кўпгина дарду ташвишларини ечишда ҳам яққол сезилиб туради.

Тошкент вилояти халқ депутатлари кенгашининг охирги сессиясида бундай номаъқул ҳолатлар ҳақида батафсил гаплашиб, муҳокама қилиб олдик.

Ўйлайманки, раҳбар курсисида ўтирган ақли, инсофи бор, ор-номусли одамлар бундай гаплардан тўғри хулоса чиқариб олади. Ўтган йили бошланган ва 2004 йилда мантиқий якунига етказишимиз лозим бўлган **энг муҳим йўналишлардан яна бири - маъмурий ислоҳотни амалга оширишдан иборат.**

Хабарингиз бор, бу ислоҳотнинг асосий мақсад ва маъно-мазмунини белгилаб берадиган қатор фармонлар ва ҳукумат қарорлари қабул қилинди.

Амалга оширилаётган ислоҳот доирасида бошқарув аппаратидаги ходимлар сони 40 минг штат бирлигига ёки 22 фоизга қисқартирилмоқда. Ва бу ишни албатта охирига етказишимиз даркор.

Маъмурий ислоҳот бўйича республика комиссияси (Азимов) барча манфаатдор вазирликлар, идоралар, ҳокимликлар билан биргаликда бу ишни пухта ташкил этиши ва биринчи чорак якунлари бўйича қилинган ишлар тўғрисида ахборот бериши лозим.

Шунга алоҳида эътибор бериш керакки, айрим вазирликлар, идора ва ҳудудларда маъмурий ислоҳотни, бошқарувнинг мазмун-моҳиятини ўзгартирмасдан, фақатгина ходимлар сонини шунчаки қисқартиришдан иборат, деб юзаки қабул қилмоқдалар.

Биринчи навбатда турли даражадаги бошқарув тузилмалари эски маъмурий-буйруқбозлик, тақсимлаш тизимига хос, ўз умрини ўтаб бўлган вазифалардан халос бўлиши зарур.

Ўз-ўзидан аёнки, агар бу вазифалар бўлмаса, уларни бажарадиган амалдорларга ҳам ҳожат қолмайди. Бундай амалдорларнинг ўзи ҳам эндиликда уларнинг даври ўтганини, бугун бошқарувнинг янгича ёндашувлари, услуб ва воситалари талаб этилаётганини тушуниб етади.

Бундан буён тепадан туриб дўқ-пўписа қилиш, маъмурий тазйиқ ўтказиш ва ўзбошимчалик билан қарорлар қабул қилиш, давлат ресурсларини кимга хоҳласам, шунга бераман қабилида иш олиб бориш ҳуқуқи ўрнини замонавий бозор механизмлари, иқтисодий таъсир ва рағбатлантириш омиллари эгаллаши даркор.

Маъмурий ислоҳотни амалга оширишнинг энг муҳим вазифаси -бизга эски тузумдан мерос бўлиб қолган, моддий ресурсларни турли квоталар, лимит ва кўрсатмалар асосида марказлаштирилган ҳолда тақсимлаш тизимига бутунлай барҳам беришдир.

Ҳозирги кунда бу борада дастлабки қадамлар қўйилмоқда. Тармоқлар бўйича ҳам, ҳудудлар бўйича ҳам бошқарув тизимининг кўплаб ортиқча бўғинлари тугатилди.

Хўжалик юритувчи субъектлар томонидан тақдим этиладиган статистик ҳисоботлар сони кескин қисқартирилди. Бу кўрсаткич қишлоқ хўжалигида 63 фоизни, саноатда эса ўртача 33 фоизни ташкил этмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг куни кеча қабул қилинган қарорига биноан, стратегик аҳамиятга эга бўлган айрим товарларни истисно қилганда, ҳар хил квоталар, лимитлар асосида товар ва моддий-хомашё ресурсларидан фойдаланиш тизимининг ўзи тўлиқ бекор қилинади.

Бу қоида, жумладан, пахта толаси, ёқилғи ва нефт маҳсулотлари, минерал ўғитлар, ўсимлик ёғи, ун, шакар каби ўта муҳим ва харидоргир товарларга нисбатан ҳам жорий этилади.

Буларнинг барчаси бозор тамойилларига тўлиқ мос равишда, товар-хомашё биржалари, кимошди савдолари, ярмарка ва бошқа тузилмалар орқали амалга оширилади.

Бу эса, ўз навбатида, товар-хомашё биржалари фаолиятини тубдан қайта кўриб чиқишни талаб этади. Ҳеч кимга сир эмаски, бугунги кунда муайян хомашё ресурсларини биржадан кўра очиқ бозордан сотиб олиш осон ва арзонга тушади.

Одамда шундай таассурот туғиладики, на Давлат мулки қўмитаси, на товар-хомашё биржаларининг раҳбар ва ходимлари биржалар фаолияти самарадорлигини оширишдан, бошқача айтганда, ўзларининг меҳнат натижасидан манфаатдор эмасга ўхшайди.

Шунинг оқибатида бу биржалар олди-сотди ишларини фақат расмиятчилик учун амалга оширадиган, хўжакўрсинга ишлайдиган идораларга айланиб қолмоқда.

Айнан шу сабабдан товар-хомашё биржаларида товарларнинг айланиш даражаси пастлигича қолмоқда.

Масалан, 2003 йилда бу кўрсаткич бирмунча қисқариб, 450 миллиард сўмни ёки жами улгуржи товар айланмасининг 18 фоизини ташкил этди, холос.

Ишлаб чиқариш ва техник мақсадларда қўлланадиган маҳсулотларнинг товарлар айланмасидаги улуши 10 фоиздан ошмайди.

Биржа ходимларининг профессионал малакаси пастлиги, бу ҳол айниқса минтақаларда талаб даражасида эмаслигини афсус билан қайд этиш лозим.

Товар биржаларининг бундай қониқарсиз фаолияти турли олибсотар чаққонлар учун қўл келмоқда, товарларнинг биржадан ташқарида хуфёна айланиши, нархларнинг сунъий равишда қимматлашиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Бош вазир (Мирзиёев), Умумиқтисодиёт комплекси (Азимов) барча манфаатдор тузилмалар билан биргаликда биржа савдосидаги ишларнинг аҳволини атрофлича, синчиклаб кўриб чиқсин ва товар-хомашё биржалари фаолиятини тубдан яхшилашга қаратилган аниқ таклифлар киритсин.

Ҳурматли мажлис иштирокчилари!

Иқтисодиётдаги туб ўзгаришлар ҳақида гапирар эканмиз, бугунги кунда иқтисодиётимизнинг шаклланган тузилмаси бозор мезонларига қанчалик мос келишини танқидий баҳолаш, қайси тармоқ ва соҳалар талаб даражасида ривож топмаётганини аниқлаб олишимиз зарур.

Бу борада бизда ҳали ишга туширилмаган катта имкониятлар мавжуд. Буни айниқса хизмат кўрсатиш ва сервис соҳалари ривожининг орқада қолаётганида кўришимиз мумкин.

Ўзингиз таққослаб кўринг, хизмат кўрсатиш соҳасининг улуши тараққий топган мамлакатларнинг ялпи ички маҳсулоти таркибида, масалан, Америка Қўшма Штатларида 80 фоизга, Буюк Британия, Канада, Францияда 70 фоиздан зиёд, Германия, Италия, Японияда 68 фоизга тенг бўлса, Ўзбекистонда бу кўрсаткич улардан деярли икки баробар кам бўлиб, 40 фоизни ташкил этади.

Эътиборингизни ушбу масаланинг яна бир жиҳатига қаратмоқчиман. Илғор мамлакатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, хизмат кўрсатиш тармоғи иқтисодиётнинг энг тез ривожланадиган соҳаси бўлиб, айнан шу соҳа ортиқча ишчи кучларининг катта қисмини ўзига жалб этиши мумкин.

Жаҳон иқтисодиётида иш билан банд бўлганларнинг ярмидан кўпроғи хизмат кўрсатиш соҳасида меҳнат қилади. Масалан, Швецияда бу кўрсаткич 70 фоизни ташкил этади. Бизда бу рақам ҳозирча 35-40 фоиздан ошгани йўқ. Бу масалада биз сезиларли даражада орқада қолмоқдамиз.

Шу ўринда аҳолига хизмат кўрсатиш даражаси шаҳардагига нисбатан қишлоқ жойларида икки баравар паст эканини гапириб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак, деб ўйлайман.

Мамлакатимизда хизмат кўрсатиш соҳасининг оқсоқ бўлиб турганини қуйидаги мисолдан ҳам билса бўлади. Бугунги кунда аҳоли харажатларининг катта қисми истеъмол товарларига тўғри келади.

Хизматлар учун эса бу харажатларнинг бор-йўғи 12 фоизи сарфланмоқда. Ҳолбуки, Америка Қўшма Штатлари ва Япония давлатларида оила бюджетида бу кўрсаткич қарийб 60 фоизни, Франция, Буюк Британия ва Германияда эса 50 фоизни ташкил этади.

Шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, хорижий мамлакатлар тажрибаси ҳам шундан далолат беради, хизмат кўрсатиш соҳасида хотин-қизлар, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлами -ногиронлар, пенсионерлар, етарли иш тажрибасига эга бўлмаган ёшлар меҳнати кенг қўлланади.

Бу, аввало, иш жадвалининг қулайлиги, иш кунининг тўлиқ эмаслиги, мавсумийлиги, касаначилик имконияти мавжудлиги билан изоҳланади.

Бизда сартарошлик, кийим-кечак, пойабзал тикиш ва таъмирлаш, савдо, умумий овқатланиш каби анъанавий хизмат кўрсатиш турлари билан бир қаторда бу борадаги янги, истиқболли йўналишлар - мисол учун, туризм, меҳмонхона хўжалиги, уй-жой қуриш ҳамда таъмирлаш ва бошқа соҳаларни ривожлантириш учун беқиёс имкониятлар бор.

Сўнгги йилларда хонадонларимизда мураккаб маиший техника, компьютер, шахсий транспорт воситалари кўпайиб бораётганига барчамиз гувоҳ бўлмоқдамиз. Бу эса ўз навбатида уларга малакали хизмат кўрсатиш доирасини кенгайтириш учун шароит яратади.

Таълим ва маданият соҳасида, диагностика ва даволаш, жисмоний тарбия, дам олишни ташкил этиш борасида ҳам фаолият юритиш учун кенг имкониятлар пайдо бўлмоқда.

Айтиш керакки, банкмолия соҳаси, суғурта ва лизинг фаолиятининг маслаҳат ва ҳуқуқий хизматлар кўрсатиш бўйича бозори ҳам эндигина шаклланмоқда.

Энг муҳими, иқтисодиётнинг ушбу тармоғи ўзининг ривожланиши учун катта капитал маблағ талаб этмайди ҳамда хусусий тадбиркорлик фаолияти учун ниҳоятда мақбул ва қулайдир.

Вазирлар Маҳкамасининг Умумиқтисодиёт комплексига икки ой муддатда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда мамлакатимизда хизмат кўрсатиш соҳасини жадал ривожлантириш бўйича дастур тайёрлаб, тасдиқлаш учун киритиш вазифаси топширилсин.

Биз учун устувор бўлиб қолаётган энг муҳим вазифалардан яна бири - **бу кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш масаласидир.**

Сўнгги пайтда бу йўналишда ўта муҳим қонун ҳужжатлари ва қарорлар қабул қилинди. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ўсиш тамойиллари, шунингдек, уларга бериладиган имтиёз ва енгилликлар тизими аниқ белгилаб қўйилди.

Хусусий корхона тўғрисидаги қоидалар қонун нуқтаи назаридан мустаҳкамланди. Тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш тартиби тубдан янгиланди ва соддалаштирилди.

Ҳозирги вақтда бу ишни битта идорада, таъбир жоиз бўлса, «битта дарича»нинг ўзида тўла амалга ошириш тартиби жорий этилди.

Бунда тадбиркорлик субъектини рўйхатга олиш билан бир вақтнинг ўзида унинг муҳандислик тармоқларига уланишига рухсат берувчи ҳужжатлар ҳам расмийлаштирилади, солиқ ва статистика органларида ҳисобдан ўтиш масаласи ҳам ҳал этилади.

Бугунги кунда рўйхатга олиш ва расмийлаштириш жараёни етти кундан бир ойгача бўлган муддат ичида бажарилиши шарт.

Айни вақтда мамлакатимизда 250 мингга яқин кичик бизнес корхонаси фаолият кўрсатмоқда, бу соҳада 5,5 миллион киши ёки иш билан банд бўлган одамларнинг 57 фоизи меҳнат қилмоқда.

Ялпи ички маҳсулотнинг 35 фоизи ана шу корхоналар ҳиссасига тўғри келмоқда. Бу кўрсаткич 1999 йилда 29,1 фоизга тенг эди.

Биргина 2003 йилда тадбиркорликни ривожлантириш ҳисобидан 375 мингта янги иш ўрни ташкил этилди.

Биз Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга асосий эътиборни қаратар эканмиз, шу орқали учта муҳим масалани ечишни кўзда тутамиз.

Биринчи масала - яқин беш-ўн йил ичида ушбу соҳада ялпи ички маҳсулотнинг 50-60 фоизини ишлаб чиқаришга эришиш.

Иккинчи масала - бу соҳани ривожлантириш аҳолини иш билан таъминлаш ва унинг даромадлари ўсишининг энг муҳим манбаларидан бирига айланиши лозим.

Доимий диққат марказимизда туриши керак бўлган **учинчи масала** - мамлакатимиздаги сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий барқарорликнинг пойдевори бўлмиш кичик ва ўрта мулкдорлар синфини шакллантиришдан иборат.

Ҳурматли дўстлар!

Шуни очиқ тан олишимиз керакки, умумтаълим мактабларининг бугунги ҳолати ва биринчи навбатда уларнинг моддий базаси бизни мутлақо қониқтирмайди.

Ҳозирги кунда мактабларда 6 миллион 200 минг нафар фарзандларимиз таълим олмоқда.

Мавжуд 9 минг 700 та умумтаълим мактабининг ҳар учтадан биттаси ўқув стандартлари талабларига жавоб бермайдиган мослаштирилган биноларда жойлашгани, 88 та мактаб эса айниқса ночор ҳолатда экани барчамизни ташвишга солмаслиги мумкин эмас.

Айрим мактабларда болалар икки, ҳатто уч сменада ўқимоқда. Ҳозирги пайтда мактабларнинг ярмидан кўпи компьютерлар билан жиҳозланган ва фақат 141 та мактаб Интернет тизимига уланган.

Мактабларни малакали педагог кадрлар билан таъминлаш масаласи ҳам жиддий муаммо бўлиб қолмоқда. Буни ўқитувчиларнинг 30 фоиздан ортиғи олий маълумотга эга эмаслиги ҳам кўрсатиб турибди.

Қатор фанлар, айниқса, чет тили ва бошланғич таълим, химия ва физика, жисмоний тарбия фанлари бўйича ўқитувчилар етишмайди.

Ўқитувчилар меҳнатини рағбатлантириш масалалари ҳам жиддий эътибор қаратишни талаб этади.

Барчамиз шуни ёдда тутишимиз керакки, мактабни битирган фарзандларимиз эртага янги турдаги ўқув масканлари бўлмиш лицей ва коллежларга ҳар тарафлама пухта билим ва тайёргарлик билан келишлари зарур.

Мен мактаблар масаласи ҳақида илгари ҳам кўп гапирганман. Бу муаммонинг бугунги ва эртанги ҳаётимиз учун нақадар муҳимлигини инобатга олиб, бу борада кескин чоралар кўриш вақти етди, десам, ўйлайманки, барчангиз бу фикрни қўллаб-қувватлайсиз.

Вазирлар Маҳкамасининг бу йилги биринчи чорак якунлари бўйича йиғилишида умумтаълим мактаблари тизимини ривожлантириш масаласини алоҳида кўриб чиқиш керак, деб ҳисоблайман.

Бу масала бўйича 2004-2008 йилларга мўлжалланган махсус дастур тайёрлаш ва уни бажариш учун тегишли имкониятларни қидириб топиш лозим.

Ушбу дастурни амалга ошириш учун нафақат бюджет маблағларини, балки ҳомий ташкилотлар, бу муҳим вазифанинг моҳияти ва аҳамиятини чуқур англайдиган барча инсонларнинг куч ва имкониятларини жалб этишимиз даркор.

Қадрли дўстлар!

2004 йил юртимизда Меҳр ва мурувват йили деб эълон қилинганидан барчангиз яхши хабардорсиз. Бу борада Ҳукуматимиз томонидан йил давомида амалга ошириладиган ташкилий, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий-маърифий ишларнинг комплекс дастури қабул қилинди.

Вилоятлар, шаҳар ва туманлар ҳокимликлари, вазирликлар, давлат ва нодавлат идоралари ва хўжалик бирлашмалари раҳбарлари ушбу дастурда белгиланган мақсад ва вазифаларнинг ижросини таъминлаш бўйича аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқишлари лозим.

Бу борадаги энг асосий вазифа - жамоатчилигимиз, одамларимизда, аввало, ёшларимиз қалбида меҳр ва мурувват туйғусини янада юксалтиришдан иборат. Жамиятнинг кўмагига муҳтож бўлган ҳар бир инсон ва оилага, биринчи навбатда, ногиронлар, ёлғиз қарияларга, боқувчисини йўқотган одамларга ҳар томонлама ғамхўрлик ва ёрдам кўрсатиш барчамизнинг муқаддас бурчимиз бўлмоғи керак.

Бир сўз билан айтганда, ҳеч ким жамиятимизда ўзини ёлғиз сезмаслиги, ҳеч ким эътибордан четда қолмаслиги лозим.

Халқимизга хос бўлган меҳрибонлик, бағрикенглик, каттага ҳурмат, кичикларга иззат каби эзгу фазилатларни асло унутмаслигимиз, уларни нафақат асраб-авайлаш, балки кундалик амалий ишларимиз билан бойитиб ва мустаҳкамлаб боришимиз зарур.

Бундай олижаноб мақсад ва муддаоларимизга эришиш йўлида барчангизга куч-қувват, ғайрат-шижоат, сиҳат-саломатлик, ишларингизга омадлар тилаб қоламан.

Бир Фармон шарофати

ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИНИ КРЕДИТЛАШ

«Хисомиддин ота» фермер хўжалиги фаолиятини янада кенгайтиришга аҳд қилди. Унинг раҳбари Рафаэл Биков банкдан кредит олиш нияти борлигини билдирганида унга барча зарур ҳужжатларни, бизнес режаларини тайёрлашда кўмак бердик. Натижада фермер уч йил муддатга 10 миллион сўм кредит олди. Сермаҳсул, зотли молларни харид қилди...

Олмаликда турли ишлаб чиқариш корхоналаридан ташқари юзлаб тадбиркорлар ҳам фаолият кўрсатиб келишмоқда. Шулар қаторида шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасида рўйхатдан ўтган иккита фермер хўжалиги палата билан бамаслаҳат иш юритиб, яхши натижаларга эришиб келяпти.

Маълумки, хусусий тармоқни тараққий эттиришда молиявий ёрдамнинг аҳамияти катта. Шуни ҳисобга олиб, уларга зарур миқдорда кредитлар ажратишда яқин кўмакдош бўлишга ҳаракат қилиб келмоқдамиз.

Ўн гектар майдонда деҳқончилик қилиб, юқори ҳосилдорликка эришиб келаётган Озод Рўзимбетов бошчилигидаги фермер хўжалиги буғдой сомони ва такрорий экинлардан чиқаётган чиқинди- озуқалар ҳисобига чорвачилик тармоғини очишга қарор қилган экан. Ташаббусни қўллаб-қувватлаш мақсадида зарур ҳужжатларни биргаликда тайёрладик. У бандлик хизмати орқали 10 миллион сўм кредит олишга муваффақ бўлди.

Хусусий тармоқни, хусусан фермерлик фаолиятини ривожлантириш бугунги куннинг долзарб вазифаси ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2004-2006 йилларда фермер хўжаликларини ривожлантириш концепцияси тўғрисида»ги Фармонида ҳам фермерлик фаолиятини ривожлантириш масаласи кўтарилди. Унда фермер хўжаликларини кредитлаш масаласида мутасадди ташкилотлар олдига аниқ вазифалар қўйилган. Айни пайтда олиб борилаётган ишлар ана шу вазифаларнинг амалдаги ижросидан бир мисол бўла олади.

Ғофур САЙДАЛИЕВ,
Олмалиқ шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг раиси

Ижтимоий ҳимоя

СИҲАТГОҲЛАРГА БЕПУЛ ЙЎЛЛАНМА

Университетимиз нафақат вилоят, балки республикамизда ҳам ўз ўрни, салоҳиятига эга олий ўқув юртларидан бири саналади. Жами 3882 нафар касаба уюшма аъзоси бўлиб, шундан 416 нафарини профессор-ўқитувчилар, 450 нафарини ишчи-ходимлар ташкил қилади. Бирлашган касаба уюшмамиз йиллик иш режаси ва ректорат билан тузилган жамоа шартномасига эга. Мазкур меъёрий ҳужжатлар асосида кам таъминланган ўқитувчи, ишчи-ходим ва талабалар ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб келинмоқда.

Ўтган 2002-2003 ўқув йилида иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари — профессор А.Тешабоевга «Чимён», доцент С.Каримовга «Чортоқ» ҳамда қоровул А.Жўраевга «Марҳамат» санаторийларига бепул йўлланмалар берилди. Жами бўлиб эса республикамиз санаторийларига 25 та йўлланма ажратилди. Бундан ташқари, университет қошидаги сиҳатгоҳда йил давомида 400 нафар талаба ҳордиқ чиқарди. Бу йўлланмалар нархи имтиёзли қилиб белгиланди. Касаба уюшма тавсияга асосан ректорат томонидан кам таъминланган, оилавий шароити оғир, ногирон ва ота-онасиз 120 талаба учун бепул 30 кунлик тушлик ташкил қилинди. Ёз мавсумида 82 нафар талаба, 10 нафар ўқитувчи сўлим Хўжаободда жойлашган университет дам олиш оромгоҳида мароқли дам олиб келди.

Аъзоларимиз соғлиғини тиклашлари учун ректорат томонидан 750 минг сўмлик дори-дармон билан таъминланди. Оилали талабалар, кам таъминланган ўқитувчи ва ходимлар фарзандларига дарсликлар, ўқув-анжомлари олиб бериш учун эса 800 минг сўм ажратилди. Умуман йил давомида кўмакка муҳтож оилалар учун бир неча миллион сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечаклар, тиббий асбоб-ускуналар, спорт анжомлари олинди.

Ўтган йили ректорат ва касаба уюшма қўмитамизга моддий ёрдам сўраб 320 та ариза тушди. Эътиборлиси, бу аризаларнинг барчаси ижобий ҳал қилинди. «Обод маҳалла йили» муносабати билан олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ўртасида ўтказилган енгил атлетика мусобақасида вакилларимиз биринчи ўринни эгаллашди. Ғолиб талабалар бир стипендия миқдоридаги пул мукофотлари билан рағбатлантирилди. Фаол ва аълочи талабаларимиздан ҳар йили 2 нафари тармоқ ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси стипендиясига сазовор бўлмоқда.

Дарвоқе, Янги йил совғалари фарзандларимизни чексиз қувонтирди. Маъмурият ва касаба уюшма қўмитаси ҳамкорлигида амалга оширилган бу тадбир учун 400 минг сўм сарфланди. Шунингдек, байрам арафасида Андижон шаҳридаги 2-Меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларининг кўнгли олинди.

2004 йилнинг Меҳр-мурувват йили деб эълон қилиниши саховат йўлидаги ишларимиз кўламини янада оширади. Зотан, жамиятда инсоний туйғулар қанчалик равнақ топса, маънавий-маърифий, ижтимоий-иқтисодий жабҳалардаги ижобий ўзгаришлар шунчалик яққол кўзга ташланади. Айни пайтда университет ректорати билан биргаликда Меҳр ва мурувват йилини кўнгилдагидек ўтказиш мақсадида дастур ишлаб чиқилиб, илк тадбирлар амалга оширилмоқда.

А.ҲАКИМОВ,
Андижон Давлат университети бирлашган касаба уюшма қўмитаси раиси

Тарих гувоҳлик беради

НАВОИЙНИНГ САВОБЛИ ИШЛАРИ

Халкимизда «яхшидан боғ колади» деган хикматли гап бор. Навоий ўз ижоди билан бутун Шарку Ғарбни эгаллаган улуғ шоиргина бўлиб колмай, ўз хусусий мулкини эл-улус, юрт ободончилиги йўлида катта тантилик билан сарф этган, мадраса, хаммом, кўприк ва катта-катта боғ-роғлар курдирган сахий калб эгаси хамдир. Унинг макбул ишлари овозаси шоир тирик пайтлардаёк Чин-Мочиндан тортиб Исфахон, Нишопур, Мозандарон, Ирок ва Хижоз томонларгача бориб етган эди.

Тарихчи Хондамир ўзининг «Хулосат ул аҳбор» ва «Макорим ул ахлоқ» номли асарларида Навоийнинг сахий қалби билан яратилган бир қанча яратувчилик ишларини жуда синчковлик билан ҳикоя қилиб берган. Унинг, айниқса темурийлар даврида машҳур бўлган Ҳиротдаги Жомеъ масжидининг Навоий томонидан бутунлай қайта таъмир этилганлиги хусусидаги эътирофи диққатга сазовор. Бу масжид Навоий яшаган даврларгача ҳам ўз кўркитароватини йўқотмай келган. Тарихчиларнинг бир овоздан таъриф этишларича, бундайин улуғ ва салобатли масжиди Жомеъ мусулмон дунёсида жуда кам барпо қилинган экан.

Ярқироқ гумбазлари тоғ чўққиларини эслатадиган, тоқлари осмонни ўпган, мақсуралари ақлларни шоширган бу улуғ масжидни қайси ҳукмдор бунёд қилганикин? Шаҳодат беришларича, бу бинонинг асосини Абулфатҳ Ғиёсиддин Муҳаммад ибн Сом (XII аср) ўз ҳукмронлигининг сўнгги пайтларида қурдирган. Бироқ бу ҳукмдор қурилишни ниҳоясига етказолмай вафот этган. Шундан кейин бу ишни унинг иниси Султон Шиҳобиддин Муҳаммад давом эттирган. Аммо у ҳам 1200-1220 йиллар оралиғида ҳукмдорлик қилиб турган Аловуддин Муҳаммад Хоразмшоҳ билан бўлган тўқнашувлари натижасида масжид қурилишини ниҳоясига етказолмай қолади. Унинг ўғли Ғиёсиддин Маҳмуд Ғурий тахтга ўтиргандан кейин бу хайрли иш ниҳоясига етказилган.

Афсуски, бир оз муддат ўтгач, Чингизхоннинг Ўрта Осиёга босқинчилик юришлари натижасида бу улкан бинога талофат етказилди. Чингиз босқини тинчигандан сўнг, XIII асрда Ҳирот ҳукмдори бўлиб турган Ғиёсиддин Курт тезлик билан бу масжидни қайта таъмирлаб, уни ишга солдиради. Унинг вафотидан кейин эса тахт вориси бўлган султон Муъизуддин Ҳусайн бинонинг безак ишларини ҳам тугатишга улгурган. Орадан асрлар ўтиши билан масжиднинг яна баъзи таъмирталаб ишлари чиқиб, уни Темурнинг ўғли Шоҳруҳ замонида Ҳиротни бошқариб турган Жалолиддин Ферузшоҳ амалга оширган. Салобатли бу бино султон Ҳусайн Бойқаро замонида қаттиқ зилзила туфайли тағин шикаст топиб, тоқлари ва мақсуралари бутунлай ярокисиз ҳолга келиб қолади. Ҳатто бинонинг баланд деворлари чўкиб, пиллапоялари ерга салом қилгандай эгилиб, баланд шифтидаги оппоқ ганчлари ҳам бутунлай кўчиб тушади.

Бу аҳвол бутун Ҳирот аҳолисининг дилига ғашлик солиб турган бир кезда, улуғ амир таъмирлаш учун кетадиган катта харажатни ўз зиммасига олиб, уни тузатишга киришди. У мусулмонлар пешвосидан ижозат, улуғ ва муқаддас машойихлар арвоҳидан мадад олиб, 1498 йили (57 ёшида) рамазон ойида (апрел-май) мадраса таъмири учун катта бинокор усталарни ишга чорлаб, дастлаб масжиднинг гумбаз ва пештоқларини тиклашга киришди. Сўнгра у ўта тажрибали меъморлар, дахлдор ҳар бир кўзланган иш ниҳоясига етказилар экан, Навоий уста ва муҳандисларга ҳар турли қимматбаҳо сарполар кийдириб, уларнинг кайфиятларини кўтариб турди. Шу тариқа Оллоҳнинг мадади ва султон Ҳусайннинг иноятн билан 4-5 йилда битказилиши керак бўлган бу масжид олти ой ичида ҳусну тароват касб этади. Масжид мақсуралари эски ҳолатдагига қараганда олти-етти зиръа орттирилиб таъмирдан чиқарилади.

Навоий масжид ишларини битказиб, саранжом бўлганидан кейин, унинг ҳашаматлик даражасини ошириш учун кўрк беришга киришди. Унинг буйруғига биноан муҳандислар, кошинкорлар, наққошлар, сангтарошлар жон-жаҳд билан масжидни безашга киришдилар. Кам деганда беш йилда битирилиши лозим бўлган бу безак ишини ҳам бир йилда бажорат покиза ва ораста қилиб поёнига етказдилар. Бинонинг тоқ ва равоқлари бутунлай ислимий ва хитойча нақшлар билан безатилди. Суфалари ҳам ғаройиб, ажойиб ихтиролар асосида безакдан чиқарилди. Масжиднинг ёнғоқ ёғочидан ишланган эски мудаққиқлар, муҳандислар билан кенгашиб, «Жоме» мақсура суфасининг икки томонига баланд қўшайвон қурдирган. Шу йўл билан бу иморатнинг тоқлари ҳам мустаҳкамланган.

Бу ишда Навоийнинг ўзи алоҳида кузатув-назоратда бўлди. Ҳар куни масжидга келиб, ишнинг боришини кузатар, йиғилиб қолган муаммоларни ҳал қилиб кетар эди. Ҳатто, шоир усталар билан бирга ғишт, лой олишиб, этагини белига қистириб астойдил ишлаган вақтлар ҳам бўлган. Иморатга шимол тарафдиги суфанинг узунлиги 23 зиръа, кенглиги 15 зиръага тенг бўлган. Мадраса жануби тарафидаги суфанинг узунлиги эса 22 зиръа, кенглиги 13,5 зиръадир. Масжид саҳнининг узунлиги 114, эни 74 зиръадан иборат. Бу масжиднинг дарвозаси 6 та бўлиб, унинг ҳар бири катта санъат асарига айланиб кетган эди. Қисқаси бу улкан иншоот 1500 йил 16 мартда тўла таъмирдан чиқарилиб битказилган.

Тавфиқ ва катта тадбир эгаси бўлган амир Алишер ўша куни Жомеъ масжиди қурилиши шарофати билан элга катта ош берган. Баъзи тарихчиларнинг эслашича, ушбу тадбирда 60 мингга яқин киши иштирок этган. Маросимда 50 бош қўй, 9 бош от ва бир неча бош эчки гўштлари ишлатилган. Хондамир иштирок этган бу йиғинда ўнлаб хатиб домуллолар, имом, воиз, ҳофиз ва мутавалли ходимлар ҳамда юздан ортиқ иморат усталарини чақириб, уларга алоҳида зиёфат берган, ҳар бирига қимматбаҳо либослар туҳфа қилган.

Шоир қурдирган Ҳирот шаҳрининг ташқарисидаги минбарини ҳам шоир мармартошдан ясаттирди. Бу тошлар Ҳавоф вилоятидан келтирилиб, устод Шамсуддин Сангтарош томонидан битказилди.

Жомеъ масжиди 408 та катта-кичик гумбазлардан ташкил топган бўлиб, унинг 130 та равоқига 444 пиллапоя ўрнатилган эди. Масжид биносининг узунлиги 254 зиръа, эни эса 150 зиръани ташкил этган. Мақсура суфасининг узунлиги 65 зиръа ва унинг эни 20 зиръадан иборат бўлган. Мадраса тоқининг айланаси 26 зиръа, «Дорилшифо» ва «Халосия» хоноқоҳи, «Дорулҳуффоз», «Ихлосия» мадрасалари каби хайрли иншоотларнинг таъриф ва тавсифини бугунги ўқувчиларнинг кўпчилиги билади. Аммо улуғ қалб ва катта саховат эгаси бўлган Алишер Навоий бу бинолардан ташқари қанчадан-қанча мадраса, хонақоҳларни барпо этган. Хондамирнинг«Хулосат ул аҳбор» асарида таъкидланишича, Навоий Ҳиротдаги Амир Ферузшоҳ, Шайх Яҳё Лангарини ҳам қайта таъмирлаган. Хожа Чиҳилгаз мозори устига катта гумбаз қурдириб, олимлардан бирини бу ерга муаллим қилиб тайинлаган. Шоҳруҳнинг набираси, Бойсунғур Мирзонинг ўғли бўлган Мирзо Аловуддавла (1417-1460)нинг Ҳиротнинг Чорсу мавзеида жойлашган масжидини ҳам Навоий ихлос билан қайта қурдириб, обод қилган. Сарипулдаги Инжил масжиди ва Мавлоно Муҳаммад Табодгонийнинг мозори устига қурилган «Жамоатхона» хонақоҳи ҳам Навоийнинг ҳиммати туфайли дунёга келган.

Чашмаи Моҳиёнда қурилган улкан иморат, «Тўққиз Работ» номи билан аталувчи қурилишлар муҳташамлиги, кенглиги, баландлиги, чиройлилиги билан эл оғзига тушган эди. Айниқса, Ҳирот ташқарисидаги Абдулла Ансорий мозори устига қурилган хонақоҳга Навоий жуда катта меҳнат ва куч сарф этган. Бу манзилни шоир жуда шарофатли, обод жойга айлантириб, у ерда ҳатто таомхоналар очишга муваффақ бўлган. Ҳатто, замонасининг энг улуғ олимларидан бирини ушбу хонақоҳга мударрис қилиб тайинлаган.

Маҳмуд НАЗАРОВ,
филология фанлари номзоди
(Давоми бор)

ХАЙРИЯ КОНЦЕРТИ

Ўзбек Миллий академик театри санъаткорлари ҳамда туман Халқ таълими бўлими вакиллари ҳамкорлигида санъатга ошуфта, нозиккалб, аммо ногирон болаларни молиявий таъминлаш мақсадида хайрия концерти уюштирилди.

Яхшилик қилиш, шикаста кўнгилларга малҳам бўлиш халқимизга хос асосий фазилатлардан ҳисобланади. Қадимий анъаналаримизни давом эттириш мақсадида бир гуруҳ санъаткорлар иштирокида концерт дастури ўтказилди. Концертдан тушган маблағлар шаҳримиздаги Ногирон болалар илмий-тадқиқот бадиий жамғармасига йўналтирилади.

- Марказимиз 1999 йилда ташкил қилинган эди, - деди мазкур ташкилот раҳбари Гулсара Ражабова. – Марказимизга ногирон, етим ва маҳаллалардан санъатга қизиққан болалар келишади. Савоб учун қилинган ушбу тадбир эзгу ишларнинг боши бўлади, деб умид қиламиз. Зеро, ўксик қалбларга меҳр улашиш ҳар бир одамнинг инсоний бурчидир.

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури-амалда

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури юксак малакали, ҳар томонлама билимли ва теран маънавиятли мутахассислар, турли касб-ҳунар эгаларини тайёрлашни кафолатлайди.

ИККИ-УЧ ИХТИСОСЛИКНИ ЭГАЛЛАБ

Қарши саноат касб-ҳунар коллежи республикамиз нефт-газ тармоқларида ишлаш учун иқтидорли ҳунар соҳиблари етказиб берувчи ўқув юрти ҳисобланади. Тарбия масканида «Ўзбекнефтгаз» Миллий Холдинг компанияси буюртмаси асосида мутахассислар тайёрланади.

Ўқув юртига «Шўртаннефтгаз» унитар шўъба корхонаси, Муборак газни қайта ишлаш заводи ва «Ўзбурғунефтгаз» акционерлик компанияси ҳомий, Қарши муҳандислик иқтисодиёти институти васий этиб белгиланган. Вилоят «Сувоқава», «Шўртангаз» кимё мажмуаси, «Қашқадарё пармалаш ишлари», «Қарши пахта тозалаш» очиқ ҳиссадорлик жамияти, «Ўзмалоил» қўшма корхонаси билан шартномалар тузилган. Осиё Тараққиёт банки томонидан ўқув-техника воситалари ва жиҳозлар билан таъминлаш лойиҳасига мувофиқ ишлар қизғин бошлаб юборилган.

Ўтган уч йил ичида 500 дан ортиқ талаба ишлаб чиқаришга йўлланма олди. Айни пайтда улар мамлакатимиз нефт-газ саноатини ривожлантиришга муносиб улуш қўшмоқдалар. «Шўртаннефтгаз» унитар шўъба корхонасида Беҳзод Бўриев, Баҳодир Омонов, «Шўртаннефтгаз» кимё мажмуасида Фазлиддин Назаров, Бектемир Абдураҳимов, Кўқдумалоқ газ конида Жонибек Расулов, Алишер Ҳазратов, «Қашқадарё пармалаш ишлари» бошқармасида Миржаҳон Султонов, Учқун Жуманов, Муборак газни қайта ишлаш заводида Хуррам Абдуллаев, Мансур Жўраев каби собиқ битирувчилар фидокорона меҳнат қилиб, жамоа ҳурматини қозонишаяпти.

Жорий ўқув йилида коллежда нефт ва газни қайта ишлаш, кимё технологияси ва ишлаб чиқариш, молия агенти, назорат ўлчов асбоблари ва автоматика, нефт-газ қудуқларини бурғулаш, ёнилғи-мойлаш материаллари, бухгалтерия, металларга ва пахтага дастлабки ишлов бериш йўналишлари бўйича 906 нафар талаба таълим олаяпти.

Ўқув жараёнлари Давлат таълим стандартлари асосида ташкил этилган. Мавжуд 20 дан ортиқ умумтаълим-ўқув, 13 та махсус фанлар, 4 та ўқув ишлаб чиқариш хоналари, чилангарлик, токарлик, дурадгорлик ва пайвандлаш устахоналари ишлаб турибди.

Замонавий компьютерлар ва бошқа кўргазмали куроллар билан жиҳозланган фан хоналари, 250 ўринли спорт зали, кутубхона, маънавият-маърифат хонаси, 160 ўринли ошхона ўқувчилар хизматида. Талабалар ўқиш билан бир вақтда 2-3 тадан ихтисосликни эгаллаш имкониятига эга бўладилар. Назарий билимларини амалиётда, бевосита корхоналарнинг ишлаб чиқариш цехларида мустаҳкамлайдилар. Ёшлар билан 7 нафар фан номзоди, 33 нафар олий тоифали ўқитувчи, 27 нафар ишлаб чиқариш таълими усталари машғулот олиб боришаяпти.

- Асосий эътибор Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурини рўёбга чиқариш, эркин шахснинг шаклланишини таъминлаш, таълим ва ишлаб чиқариш жараёнини мустаҳкамлашга қаратилган, - деди биз билан суҳбатда коллеж директори Турғун Носиров. - Талабалар касб-ҳунар эгаллаш билан бирга маънавий-маърифий, азалий урф-одатлар ва қадриятлар, миллий истиқлол ғоялари, чет тиллари ва замонавий техникани ҳам пухта ўрганишади.

Ўқув жараёнини ташкил этишда Қ.Давлатов, И.Жумаев, О.Саидова раҳбарлик қилаётган ижтимоий-гуманитар, аниқ ва махсус фанлар кафедралари, ишлаб чиқариш таълимини йўлга қўйишда директор ўринбосари Т.Мўминов, махсус фан ўқитувчи-муҳандислари Т.Таниев, Ш.Холмуродов, инглиз тили муаллимаси М.Ашуроваларнинг хизмати катта бўлаяпти.

Коллеж директори Т.Носиров ва ўқитувчи Г.Эшматов «Физика» курси бўйича икки қисмдан иборат ўқув қўлланмасини тайёрлашди. Директорнинг маънавият ва маърифат ишлари бўйича ўринбосари, фалсафа фанлари номзоди, доцент А.Эшмонов «Маънавият асослари» фанидан ўқув услубий қўлланма, «Фалсафа» фанидан луғатга муаллифлик қилди. Қарши муҳандислик иқтисодиёт институти доценти Ҳ.Исмоилова, коллеж ўқитувчилари Г.Мўминова ва Р.Тўйчиев ҳамкорликда «Органик кимё», «Анорганик кимё» фанидан лаборатория ишларини бажариш бўйича услубий қўлланмалар тайёрладилар.

Касб-ҳунар коллежини битирган талабалар ишлаб чиқаришда ўз ўринларини топиб, вилоят ва республика нефт-газ саноатини юксалтириш йўлида астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Иззат ҲИКМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

САФАРДАГИ ЙИРИК ҒАЛАБА

6-8 феврал кунлари теннис оламидаги нуфузли мусобақалардан бири - Дэвис Кубоги учун дастлабки беллашувлар ўтказилди. Ўзбекистон терма жамоаси мазкур турнирнинг Осиё-Океания минтақаси 1-гуруҳида Хитой Тайпейи теннисчиларига қарши кортга чиқди. Хитой Тайпейидаги Yang-Ming Tennis Center спорт мажмуи кортларида ўтказилган беллашувларда юртимиз шарафини Вадим Куценко, Мурод Иноятов, Дмитрий Мазур ва Сарвар Икромовдан иборат терма жамоамиз муносиб ҳимоя қилди.

Дастлабки учрашувида амалдаги Осиё чемпиони, мамлакатимизнинг биринчи рақамли ракеткачиси Вадим Куценко мезбонлар вакили Тай Вей Людан маҳорат, тажриба ва ўйин бобида анча устунлигини намойиш қилиб, 6:0, 6:1, 6:1 ҳисобида зафар қўлга киритди.

Ҳамюртимиз Дмитрий Мазурнинг Ти Чен билан учрашуви ҳам анча қизиқарли бўлди. Рақибига нисбатан кортда ишончли ҳаракат қилган теннисчимиз 6:2, 6:4, 6:4 ҳисобида ғалаба қозонди ва терма жамоамизга иккинчи очкони келтирди.

Навбатдаги учрашув - жуфтликлар баҳсида тажрибали Вадим Куценко билан бирга иқтидорли теннисчи Мурод Иноятов кортга чиқди. Хитой Тайпейи терма жамоаси аъзолари Вей Жен Чен ҳамда Ванг Чен Хсига қарши ўйинда мезбонлар жиддий қаршилик кўрсатди. Бироқ шу куни бир-бирини тушуниб ўйнаган теннисчиларимиз 6:2, 3:6, 6:3, 6:3 ҳисобида ғалаба қозониб, терма жамоамизга ҳал қилувчи - учинчи очкони тақдим этди.

Хитой Тайпейи устидан ғалаба қозонилгач, терма жамоамиз мураббийлари кейинги икки учрашувда ёш теннисчиларни синаб кўрди. Сарвар Икромов мезбонларнинг тажрибали теннисчиси Ти Чен билан тенгма-тенг ўйнади. Биринчи сетда 6:4 ҳисобида рақибига имкониятда бой берган ҳамюртимиз кейингисида худди шу ҳисобда ғалаба қозонди - 6:4. Лекин учинчи сетда 6:2 ҳисобида ютуққа эришган Ти Чен терма жамоасига биринчи очкони келтирди. Сўнгги - бешинчи ўйинда Тай Вей Лю билан куч синашган Мурод Иноятов рақибига имкон қолдирмади - 6:3, 6:1. Ўзбекистон терма жамоаси сафарда ўйнаганига қарамай, Хитой Тайпейи устидан 4:1 ҳисобида ғалаба қозонди.

(ЎзА)

Болалар спорти

ШОГИРД МУВАФФАҚИЯТИ

устоз учун энг катта мукофот

Сурхондарёда болалар спортини ривожлантиришга эътибор кундан-кунга ортиб бормоқда. Жойларда тадбиркорлар ва ҳомийлар томонидан муҳташам иншоотлар, стадионлар, спорт майдонлари бунёд этилмоқда. Денов туманида олиб борилаётган ишлар ҳам таҳсинга лойиқдир. Чунки бу ерда саховатпеша инсонлар, спортни жон-дилдан севувчи фидойилар жуда кўп. Уларнинг кўмаги билан ўнлаб спорт иншоотлари фойдаланишга топширилди ва яна бир нечтаси ишга тушиш арафасида.

Айни пайтда ёш авлодни соғлом ва баркамол қилиб вояга етказиш учун бошланғич ҳаракат туманда кенг қулоч ёймоқда. Халқ таълими бўлимига қарашли болалар ва ўсмирлар спорт мактабида бугун ҳаёт қайнайди. Бу ерда 1077 нафар ёшлар спортнинг 9 тури билан мунтазам шуғулланмоқда. Муҳими, мазкур мактабда тажрибали мутахассислар иш олиб боришяпти. Уларнинг машақатли меҳнатлари эвазига ёш спортчилар маҳорати ошмоқда. «Умид ниҳоллари» мусобақаларида икки йилдан буён вилоят миқёсида биринчи ўринга сазовор бўлинаётгани ҳам бежиз эмас. Кураш сирларини шу ерда ўрганган Алишер Эшболтаев ва Абдусаттор Нажимовлар республика миқёсидаги мусобақаларда совринли ўринларни эгаллашди.

– Ёшларнинг спортга қизиқиши баланд, – дейди мактаб директори Абдухолиқ Каримов. – Уларга шароит яратиш эса бизнинг вазифамиз.

Ўттиз йилдан зиёд умрини спорт мураббийлигига бағишлаган Тошмурод Қобиловни туманда ҳамма ҳурмат қилади. Спорт фидойиси ўз томорқасида етиштирган ҳосилдан бир миллион 200 минг сўм сарфлаб «Ғалаба» ширкат хўжалиги ҳудудида жойлашган 23-ўрта мактабдаги ташландиқ бинони қайта таъмирлаб, спорт зали ташкил этди.

Бугунги кунда бу масканда 40 дан зиёд ёшлар стол тенниси, кураш ва шоҳмот-шашка тўгаракларига қатнашмоқда. Жонкуяр мураббийнинг шогирдлари йилдан-йилга ортиб, турли мусобақаларда зафар қучмоқда.

Тошмурод аканинг спортни ривожлантиришга қўшган кўп йиллик меҳнати бесамар кетмади. Президентимиз уни 1-даражали «Соғлом авлод» ордени билан тақдирлади. Бундан руҳланган мураббий ўзи яшаётган «Кучакли» маҳалласида тез-тез спорт мусобақалари, хотира турнирлари ўтказмоқда. Ғолибларга эса ҳомийлар ва ўз маблағидан совринлар бермоқда.

– Спорт менинг ҳаётимга айланган. Айниқса, шогирдларим мусобақаларда ғолиб чиққан кунлар, мен учун катта байрамга айланади, – дейди Тошмурод ака.

Тўлқин ЖАЛИЛОВ,
«Ишонч» мухбири

«Гулдаста» ашула ва рақс дастаси аллақачон самарқандликлар назарига тушиб улгурган. У шаҳардаги Беруний номли педагогика касб-ҳунар коллежи қошида ташкил этилган. Мазкур олийгоҳнинг иқтидорли талаба-қизлари даста қатнашчиларидир.

Янги ашула ва рақс устида ишлаш, катта концерт дастурлар намойиш этишда ушбу бадиий жамоа астойдил меҳнат қилмоқда. Шу боис бўлса керакки, ёш санъат усталарининг ҳар бир саҳна чиқишини мухлислар гулдурос қарсаклар билан кутиб олишяпти.

Суратда: «Гулдаста» қизлари.

Т.НОРҚУЛОВ (ЎзА)
олган сурат

ТОШКЕНТДА ФРАНЦУЗ КОМИКСЛАРИ

Ўзбекистон Бадиий академиясининг Замонавий санъат марказида "Франциялик ўн муаллифнинг комикси" мавзуида кўргазма очилди.Кўргазма Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси ва Виктор Гюго номидаги Франция маданият маркази томонидан ташкил этилди.

-Кўргазма ўзида ўн француз муаллифининг Доминик Маттей томонидан йиғилган асарларини намойиш этмоқда,-деди санъатшунос Отабек Ашуров "Туркистон-пресс"-мухбирига –Ҳаётнинг кўп қирралиги комикслар орқали талқин қилинади. Доминик Маттей муаллифлардан саёҳатларга чиққанда ишлатиладиган оддий жамодон ҳақида ўзига хос икки бетда ҳикоя қилишни сўрайди. Кўргазмага киришингиз билан, жамодон кўзингизга яққол ташланади. Бу ҳам бўлса, кўргазма панносининг ўзига хослигини ташкил этади.

Таъкидлаш жоизки, мазкур кўргазма доирасида "Комикслар ва ҳақиқат" мавзуида ҳам тадбир ўтказилади. Тадбирни франциялик рассом Иван Алагбе ўтказади. У қатнашчиларга комикслар ва улардаги ҳақиқат тўғрисида маъруза ўқийди. Маълумки, замонавий санъатдаги комикслар ҳозирги кунимизнинг жонли тили ҳисобланади.

"Туркистон-пресс"

ЭНГ ТЕЗ ОЗИШ

Жон Миннокнинг вазни 635 килограмм бўлиб, 1979 йил шифокорларнинг бадантарбия ва замонавий дори-дармонлари таъсирида 16 ой давомида 216 килограмга озгани аниқланган. Бу «Гиннеснинг рекордлар китоби»га киритилган энг тез озишдир.

СЕМИРИШ ОҚИБАТИ

Дорис Жеймс АҚШнинг Калифорния штатида яшаган. Шифокорларнинг аниқлашларича, 12 ой давомида унинг оғирлиги 147 килограммга ошган, умумий оғирлиги эса 306 килограмга етган.

У 38 ёшда бўлиб, бўйи 1,57 смни ташкил этган ва семизликни кўтара олмай, юрак хасталиги оқибатида вафот этган.

6 ОЙДА 133 КГ

Тез семиришда Америка фуқароси Артур Кнорра етадигани бўлмаса керак. Унинг вазни 6 ойда 133 килограммга ортган, кейин ҳам семиришда давом этиб, юрак хасталиги туфайли ёруғ дунё билан хайрлашган.

Бу турфа олам

МАНА БУНИ РЕКОРД ДЕСА БЎЛАДИ

АҚШ фуқароси Розали Бредфорднинг умумий оғирлиги 544 килограмм бўлиб, шифокорларнинг муолажалари оқибатида 1987 йил январ ойидаёқ 416 килограмм вазнини йўқотиб, 128 килограмга тушган ягона аёлдир.

БИР КЕЧА-КУНДУЗДА

133 килограмм вазнга эга Рон Алленнинг озишга қарор қилиб, ҳаммом ва саунада жисмоний машқлар қилиши оқибатида бир кеча-кундузда 9,7 килограмм озишга эришган. Айнан шунинг учун у «Гиннеснинг рекордлар китоби»га киритилган.

Турсунхўжа АЗЛАРХОНОВ

ISHONCH
МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Кудратилла Рафиков, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама ва эълонлар бўлими (3712) 56-85-79.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 23.30

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Тиражи: 20242 Буюртма Г— 217 23456